

EXPORTEREN
NAAR

ZUID-AFRIKA

Algemeen juridisch en reglementair kader
20 tot 27 oktober 2013

Studie verwezenlijkt
ter gelegenheid van de
gezamenlijke economische
zending onder het
voorzitterschap van
H.K.H. Prinses Astrid

INVOERREGLEMENTERING & DOCUMENTEN BIJ INVOER	6
A. DOUANEREGLEMENTERING – ALGEMEEN KADER	9
B. REGIONALE EN INTERNATIONALE INTEGRATIE	17
1 Douane-Unie	18
2 Vrijhandelsakkoorden (FTA)	19
C. DOUANEREGLEMENTERING – INVOERFORMALITEITEN	29
1 Bevoegde administraties	30
2 Wettelijk kader	30
3 Verplichte registratie van importeurs	31
4 Accredited client	32
5 Invoerverboden	33
6 Vergunningen	34
7 Praktisch – de aangifte	38
8 Douanewaarde	42
9 Invoerrechten	44
10 Vrijstellingen	46
11 Preferentiële oorsprong	46
12 Bijzondere economische douaneregelingen	51
13 Tijdelijke invoer	51
14 Stalen en monsters	57
15 Bijkomende heffingen	59

D. DOCUMENTEN BIJ INVOER IN ZUID-AFRIKA	63
1 L/C-instructies	66
2 Handelsfactuur	68
3 Proforma factuur	72
4 Paklijst	72
5 Certificaat van oorsprong	73
6 Vrachtbrief	73
7 Verzekeringcertificaat	74
8 Legalisatie	75
E. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT	77
1 Procederen in Zuid -Afrika	78
2 Geschillenbeslechting en exequatur	79
3 Toepasselijk recht	87
4 Nuttige links	88

INVOERREGLEMENTERING EN DOCUMENTEN BIJ INVOER

A. DOUANEREGLEMENTERING – ALGEMEEN KADER

Volgens de Wereldbank (<http://www.worldbank.org/en/region/afr>) zal de economische groei in het deel van Afrika ten zuiden van de Sahara in de periode 2013-2015 gemiddeld meer dan 5 procent bedragen. Toenemende investeringen, hogere grondstofprijzen en een aantrekkende wereldeconomie zullen daarvoor zorgen, zo voorspelt de Wereldbank in zijn vooruitzichten voor de regio.

Hiermee groeit de economie in deze regio een stuk sneller dan in de rest van de wereld. De Wereldbank verwacht dat de wereldeconomie in 2015 een toename van 3,3 procent zal laten zien.

De Wereldbank verwacht dat Afrika de komende jaren elk jaar een nieuw record aan investeringen zal optekenen. In 2012 werd er nog 37,7 miljard dollar (28,8 miljard euro) in het zuidelijke deel van het zwarte continent geïnvesteerd, in 2015 zou dat zijn opgelopen tot 54 miljard dollar (ruim 41 miljard euro). Die toegenomen rijkdom zal helaas niet betekenen dat de armoede in het gebied snel zal verdwijnen. Dat zal enkel mogelijk zijn als de natuurlijke rijkdommen ook lokaal worden aangewend, de landbouw verder wordt ontwikkeld en er een antwoord komt op de snelle urbanisatie.

De grootste economie in deze regio is Zuid-Afrika. Dit land vormt daardoor voor veel buitenlandse bedrijven de toegangspoort tot deze regio. Het land vormt de kern van de Zuidelijk Afrikaanse Douane-unie (SACU) en is goed voor 75% van het totale BBP van de Zuidelijk Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenschap (SADC). Zuid-Afrika is medeoprichter van NEPAD (New Partnership for Africa's Development), en speelt een sleutelrol binnen de Afrikaanse Unie. Bovendien vormt Zuid-Afrika, samen met Lesotho, Namibië en Swaziland een Gemeenschappelijke Monetaire Unie. Tussen deze landen is er dus een vrije wissel.

Zuid-Afrika staat echter ook voor grote uitdagingen. Het is een land met grote contrasten en ook al werd sinds het einde van de apartheid veel vooruitgang geboekt, toch blijven de interne problemen groot. Zo'n veertig procent van de bevolking leeft in extreme armoede en de werkloosheid blijft bijzonder hoog. Het land haalt zijn energie grotendeels uit op kolen gestookte centrales maar door de slinkende reserves moeten nieuwe oplossingen worden gezocht. Het aantal HIV/aidsbesmettingen is angstwekkend hoog en het overheidsbeleid tegen de criminaliteit werpt nauwelijks vruchten af. De misdaad is in Zuid-Afrika na de val

van de apartheid uitgroeit tot een nationale crisis. De moordcijfers behoren er tot de hoogste ter wereld (na Colombia) en het land is één van de economieën waar de georganiseerde misdaad een rechtstreeks negatief effect heeft op de economie heeft door de hoge extra kosten die deze met zich mee brengt.

In de 'Corruption Perception Index 2012' van Transparency International (<http://www.transparency.org>) staat Zuid-Afrika ergens in het midden, op de 69ste plaats, samen met landen als Brazilië en Macedonië, na Saoedi Arabië en Roemenië, en net voor Bosnië Herzegovina en Italië. Enigszins verwonderlijk scoren de andere landen van de SACU (Lesotho, Namibië en Botswana) op dit punt beter dan 'de grote broer'. De andere grote landen uit de regio (Mozambique, Zimbabwe, Zambia en Angola) doen het dan weer veel slechter.

Belgische bedrijven die naar Zuid-Afrika exporteren doen er daarom goed aan enkele vuistregels in acht te nemen:

- laat de invoerformaliteiten in Zuid-Afrika over aan uw klant (agent, commissionair, distributeur, ...) en probeer u ook ver te houden van leveringen in het binnenland van Zuid-Afrika. Dat laatste brengt vaak hoge bijkomende logistieke kosten mee. Verkoop dus zeker niet DDP
- laat u er niet toe verleiden om (bewust) zelf in frauduleuze mechanismen (onderfacturatie, tarificatiefraude ...) mee te stappen. Als uw commerciële partner die keuze maakt, kan u dit niet altijd verhinderen, maar laat hem daar dan in elk geval zelf alle verantwoordelijkheid voor dragen (door FOB te verkopen, ...)
- leef de leveringsinstructies (factuurvermeldingen, begeleidende documenten, ...) scrupuleus na
- gevestigde bedrijven nemen doorgaans zo weinig mogelijk juridische of administratieve risico's. Structuren waar niets te rapen valt als het mis loopt en/of die snel kunnen worden opgedoekt (traders, agenten, ...) zijn veel fraude- en risicogevoeliger

Deze feitelijke realiteit vertaalt zich ook in de administratieve last en kost van grensoverschrijdende goederenbewegingen. Die nemen in Zuid-Afrika niet alleen (veel) meer tijd in beslag dan in België, maar zijn ook duurder dan in hier het geval is. Dat blijkt tenminste uit de gegevens van de Wereldbank (bij wijze van voorbeeld berekend voor een dry-cargo, 20-foot, full container load container) (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/south-africa#trading-across-borders>).

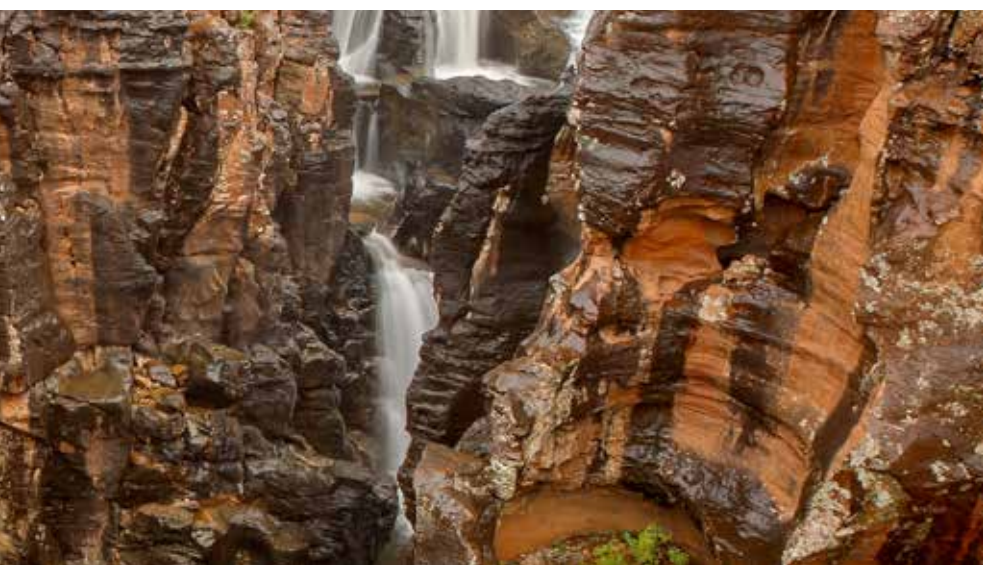
Zuid-Afrika - EXPORT PROCEDURE (2013)	Duur (in dagen)	Kost (in USD) per container
Vorbereiding documenten	8	285
Binnenlands vervoer en behandeling	2	1.000
Douane-afhandeling en technische controle	4	285
Haven- en terminalhandling	2	50
Totaal:	16	1.620

Zuid-Afrika - IMPORT PROCEDURE (2013)	Duur (in dagen)	Kost (in USD) per container
Vorbereiding documenten	7	365
Douane-afhandeling en technische controle	2	125
Haven- en terminalhandling	11	450
Binnenlands vervoer en behandeling	3	1.000
Totaal:	23	1.940

België - EXPORT PROCEDURE (2013)	Duur (in dagen)	Kost (in USD) per container
Vorbereiding documenten	3	180
Binnenlands vervoer en behandeling	3	650
Douane-afhandeling en technische controle	1	100
Haven- en terminalhandling	2	300
Totaal:	9	1.230

België - IMPORT PROCEDURE (2013)	Duur (in dagen)	Kost (in USD) per container
Vorbereiding documenten	5	270
Douane-afhandeling en technische controle	1	100
Haven- en terminalhandling	2	300
Binnenlands vervoer en behandeling	1	730
Totaal:	9	1.400

B. REGIONALE EN INTERNATIONALE INTEGRATIE

Voor een overzicht van de vrijhandelsakkoorden die Zuid-Afrika heeft afgesloten zie: http://www.thedti.gov.za/trade_investment/ited_trade_agreement.jsp

1 DOUANE-UNIE

Southern African Customs Union (SACU)

<http://www.sacu.int/>

http://www.sacu.int/docs/sacudocs/2012/sad_manual.pdf

Zuid-Afrika vormt met Botswana, Lesotho, Namibië en Swaziland (de BLNS) 's werelds oudste douane-unie, met name de Zuid-Afrikaanse Douane-unie (SACU). De unie dateert uit 1889 en gold oorspronkelijk tussen de Britse Kolonie van de Kaap de Goede Hoop en de Oranje Vrijstaat Boer Republiek. In een nieuwe overeenkomst, ondertekend op 29 juni 1910, werd de unie uitgebreid met Basutoland (Lesotho), Bechuanaland (Botswana) en Swaziland, Zuid-West-Afrika (Namibië).

Na de onafhankelijkheid van Namibië in 1990 en het einde van de Apartheid in Zuid-Afrika in 1994, knoopten de SACU-leden in november 1994 onderhandelingen aan met het oog op een herziening van hun samenwerking en dat leidde in 2002 tot een nieuwe Southern African Customs Union (SACU) Agreement - <http://www.sacu.int/main.php?id=468>.

Alle landen van de Zuidelijk Afrikaanse Douane-unie hanteren een gezamenlijk douanetarief (SACU Common External Tariff - <http://www.sacu.int/tradef.php?id=420>) en een gelijkaardige Douane- en Accijnswetgeving (de Zuid-Afrikaanse Customs and Excise Act, 91 van 1964) - **South African Customs and Excise Act, 91 of 1964**.

Een douane-unie is een gebied waarbinnen vrij verkeer van goederen geldt, ongeacht hun oorsprong. Om omleiding van handelsstromen te vermijden moeten alle leden van een douane-unie eenzelfde, gemeenschappelijk buitentarief toepassen en eenzelfde buitenlands handelsbeleid. Dat betekent dus ook dat de vrijhandelsakkoorden die door één van de leden van de Unie worden afgesloten in principe automatisch voor alle leden van de Unie van toepassing zijn. Het vrijhandelsakkoord tussen Zuid-Afrika en de EU zou dus ook door de andere SACU-landen moeten worden toegepast waardoor goederen van Europese oorsprong die tegen een preferentieel tarief in Zuid-Afrika zijn ingevoerd, naar ieder ander SACU-land zouden moeten kunnen worden doorgevoerd zonder toepassing van douanerechten.

De realiteit leert dat de werkelijkheid complexer is. Hoewel Botswana, Lesotho en Swaziland intussen formeel hun akkoord gaven om EU-goederen tegen het preferentiële tarief dat met Zuid-Afrika werd onderhandeld tot hun grondgebied toe te laten, is dat niet het geval voor Namibië en blijft dit land het derdelands-tarief toepassen bij invoer van EU-producten.

Ook voor bepaalde handelspolitieke maatregelen zoals quota en contingenten wordt een uitzondering gemaakt. Die kunnen, ook binnen een douane unie, van lidstaat tot lidstaat verschillen.

2 VRIJHANDELSAKKOORDEN (FTA)

Southern African Development Community (SADC) FTA

<http://www.sadc.int/>

<http://www.thedti.gov.za/DownloadFileAction?id=742>

Zuid-Afrika is lid van de Southern African Development Community (SADC) tussen de vijf leden van SACU (Botswana, Lesotho, Namibië, Zuid-Afrika, Swaziland) en 10 andere landen uit de regio: Angola, Congo, Madagaskar (lidmaatschap werd opgeschort als gevolg van de recente staatsgreep),

Malawi, Mauritius, Mozambique, de Seychellen, Tanzania, Zambia en Zimbabwe. SADC wil een gemeenschap van staten creëren om regionale vrede en veiligheid te verzekeren met een geïntegreerde regionale economie.

12 van deze lidstaten hebben het SADC Trade protocol ondertekend tot vestiging van een onderlinge vrijhandelszone. Angola, Congo en de Seychelles doen voorlopig nog niet mee.

Het SADC Vrijhandelsakkoord (SADC Trade protocol) trad in 2000 in werking tussen de SACU-lidstaten. Daarna sloten Mauritius, Zimbabwe en Madagascar zich aan en in 2008 volgden Malawi, Mozambique, Tanzania en Zambia. Ook in 2008 verklaarde SADC zich akkoord om een overkoepelend vrijhandelsakkoord te onderhandelen waartoe ook de East African Community (EAC) en de Common Market of Eastern and Southern Africa (COMESA) – en hun lidstaten – zouden behoren. In het kader hiervan heeft SADC samen met de EAC en COMESA een on-line Non-Tariff Barrier rapportage- en toezichtmechanisme opgezet (<http://www.tradebarriers.org>) dat de onderlinge handelsbelemmeringen moet identificeren, om ze vervolgens te kunnen elimineren.

In de SADC FTA werden de onderlinge tarieven tegen verschillende snelheden afgebouwd waarbij de meer ontwikkelde SADC-landen over het algemeen sneller hun tarieven verlaagden dan de minder ontwikkelde lidstaten. SACU ging voor de meeste producten met SADC-oorsprong al in 2000 naar een nultarief, terwijl de andere lidstaten tussen 2000 en 2008 hun grenzen gradueel open stelden. In januari 2008 werd het overeengekomen schema afgerond en zijn er tussen de 12 landen van het SADC FTA-protocol geen invoerrechten meer voor meer dan 85% van alle goederen met SADC-oorsprong.

European Union / South Africa Trade, Development and Cooperation Agreement (EU/ SA TDCA)

Meteen na het verdwijnen van het apartheidsregime sloot Zuid-Afrika een vrij-handelsakkoord met de Europese Unie (toen nog Gemeenschap): het zogenaamde Trade, Development en Cooperation Agreement (verder TDCA) van 11 oktober 1999.

De TDCA tussen de EU en Zuid-Afrika was de eerste overeenkomst van Europa met een land onder de Sahara en was voor Zuid-Afrika het eerste vrijhandelsakkoord met een partner buiten de regio. De tekst van de overeenkomst is beschikbaar op:

- <http://eurlex.europa.eu/JOIndex.do?year=1999&serie=L&textfield2=311&Submit=Search&ihmlang=en>

en

- <http://www.dirco.gov.za/foreign/saeubilateral/docs/tdcaagreementtext.pdf>

Het akkoord wordt verder aangevuld met een overeenkomst inzake wetenschap en technologie en overeenkomsten inzake wijn en sterke drank. Het in de TDCA ook aangekondigde visserijakkoord werd nog niet beklonken. Deze overeenkomsten kunnen worden teruggevonden op:

- <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2002:028:SOM:EN:HTML>

De TDCA stelt een preferentiële handelsregeling in tussen de EU en Zuid-Afrika, inclusief de geleidelijke totstandbrenging van een vrijhandelszone voor het vrije verkeer van oorsprongsgoederen. De TDCA handelt vooral over het goederenverkeer, maar er zijn ook voorzieningen voor diensten en investeringen, evenals andere domeinen zoals overheidsopdrachten, mededingingsbeleid en intellectuele eigendom. De handelsbepalingen worden voorts aangevuld met een uitgebreide ontwikkelingshulpagenda.

De TDCA trad in werking op 1 mei 2004 en beslaat ongeveer 90% van de bilaterale handel tussen beide partners. Enkele bepalingen van de overeenkomst, met name die welke de tariefpreferenties betreffen en dus onder de bevoegdheid van de (toenmalige) Gemeenschap vallen, traden evenwel al op 1 januari 2000 in werking (interimakkoord). Het akkoord is assymetrisch, in die zin dat de EU haar markt sneller en voor meer producten opent dan Zuid-Afrika. De overeenkomst voorziet met name in de liberalisering van 95 % van de EU-invoer uit Zuid-Afrika en 86 % van de Zuid-Afrikaanse invoer uit de EU. Bepaalde gevoelige of strategische producten vallen dus buiten het vrijhandelsakkoord of genieten slechts een gedeeltelijke liberalisering. Wat de EU betreft, gaat het voornamelijk om landbouwproducten, terwijl Zuid-Afrika vooral voor bepaalde industrieproducten, waaronder producten van de auto-industrie en textiel- en kledingproducten, wijnen en gedistilleerde dranken enz. een uitzondering heeft bedongen. Sinds december 2006 voorziet de overeenkomst niettemin in sterkere liberalisering van het handelsverkeer in de automobielsector.

Sinds 2012 zijn alle bepalingen van de TDCA integraal van toepassing en zijn de overeengekomen tariefverminderingen volledig van kracht. Dankzij de TDCA is de handel in goederen van de EU met Zuid-Afrika gestaag toegenomen en thans is de EU de voornaamste handelspartner van Zuid-Afrika, zowel voor handel als voor investeringen.

➤ **Vrijwaringsmaatregelen**

Zuid-Afrika en de EU kunnen vrijwaringsmaatregelen nemen wanneer een invoerproduct hun industrie ernstig nadeel dreigt te berokkenen. Op basis van de overeenkomst kan Zuid-Afrika ook tijdelijke vrijwaringsmaatregelen nemen

(bijvoorbeeld het verhogen of opnieuw instellen van douanerechten). Met hetzelfde type maatregelen kunnen ook de economieën van de lidstaten van de SACU en de meer perifere regio's van de EU (zoals Réunion) worden beschermd.

➤ **Misbruik en mededinging**

De overeenkomst voorziet in bepalingen om misbruik door ondernemingen met een dominante positie op de markt te voorkomen en om de vrije mededinging tussen ondernemingen uit de EU en Zuid-Afrika te waarborgen. In het kader van de samenwerking wordt overleg gepleegd door de bevoegde autoriteiten. Verder levert de EU technische bijstand om Zuid-Afrika te helpen de mededingingswetgeving te herstructureren.

➤ **Intellectuele eigendom**

De overeenkomst erkent tevens de noodzaak om intellectuele eigendom adequaat te beschermen en voorziet, voor zover noodzakelijk, in spoedoverleg en technische bijstand ten behoeve van Zuid-Afrika.

➤ **Samenwerking**

Tenslotte voorziet de overeenkomst in een nauwe samenwerking op een groot aantal handelsgerelateerde gebieden, zoals douanediensdiensten, vrij verkeer van diensten en kapitaal en technische handelsbelemmeringen, zoals certificering en normalisatie.

ACS-Landen SADC-EPA EU

Op 21 juni 2000 tekenden de Europese Gemeenschap en de voormalige kolonies van de EU, de zogenaamde ACS-landen (Afrika-Caraïben-Stille Oceaan) het Akkoord van Cotonou. Dit akkoord werd gesloten voor een periode van 20 jaar en verving de eerdere Overeenkomsten van Lomé.

Deze overeenkomst voorzag in eenzijdige handelsvoordelen voor de betrokken landen maar door het verbod van de Wereldhandelsorganisatie (WHO) om de ACS-landen, eenzijdig gunstige handelsvoorwaarden toe te kennen (waardoor tussen ontwikkelingslanden discriminatie ontstond), moesten de oude preferentiële overeenkomsten met deze landen worden vervangen door een nieuwe generatie Economische Partnerschapsovereenkomsten (EPA's), die de markten van de ACS-landen op termijn ook voor Europese producten zou moeten open stellen en in de handelsrelaties met deze landen het principe van wederkerigheid introduceren.

Bovendien wil de EU de akkoorden, die vroeger enkel over de goederenhandel gingen, uitbreiden tot diensten, overheidsaanbestedingen, investeringen, mededinging en industriële eigendomsrechten. ACS-landen die met de EU geen vrijhandelsakkoord hebben (zoals Zuid-Afrika) en die geen nieuwe Economische Partnerschapsakkoord ondertekenden, kunnen sedert 1 januari 2008 daarom enkel nog van het algemeen regime voor ontwikkelingslanden (op voorlegging van een Form A) gebruik maken.

In juni 2009 tekenden vier SADC landen (Botswana, Lesotho, Mozambique en Swaziland) een interim-EPA met de EU. Zuid Afrika en Angola tekenden dit EPA niet. Hoewel Zuid-Afrika sedert 2007 betrokken was in de onderhandelingen, gaf het land er de voorkeur aan van zijn handel met de EU exclusief binnen de TDCA te regelen.

SACU-European Free Trade Association (EFTA) FTA

<http://www.efta.int/>

De SACU heeft een vrijhandelsovereenkomst gesloten met de European Free Trade Association (EFTA, die bestaat uit IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland) gesloten. Voor details klik <http://www.sacu.int/docs/tradeneg/efcta-fta2006.pdf>.

De vrijhandelsovereenkomst tussen de SACU en de EFTA is in werking getreden op 1 mei 2008. Het geldt voor de handel tussen de SACU en de EFTA-lidstaten in industriële goederen en verwerkte landbouwproducten (met inbegrip van vis en andere zeeproducten). De overeenkomst voorziet ook in toekomstige niet-bindende afspraken over zaken als intellectuele eigendom, investeringen, handel in diensten en overheidsopdrachten.

EFTA verleent industriële producten met SACU-oorsprong thans volledige rechten-en quotavrije toegang met oorsprongsregels die vergelijkbaar zijn met die welke de TDCA met de EU hanteert. Voor landbouwproducten werden maar weinig concessies gemaakt.

SACU verleent EFTA-producten ongeveer dezelfde tariefconcessies als EU-goederen met enkele aanpassingen (rekening houdend met gevoeligheden van de andere SACU-leden en fouten in de TDCA).

SACU-Mercosur FTA

SACU ondertekende in december 2004 een preferentiële handelsovereenkomst met de MERCOSUR (Argentinië, Brazilië, Paraguay, Venezuela (lid sedert 2006) en Uruguay). Het gaat om de eerste handelsovereenkomst van de SACU als een entiteit.

Het akkoord tussen de SACU en MERCOSUR schetste een agenda voor verdere onderhandelingen en aanvullende protocollen. Deze omvatten verdere onderhandeling van tariefpreferenties, oorsprongsregels, douanesamenwerking, niet-tarifaire maatregelen (SPS), de automobielsector en verzoeken om aanvullende handelspreferenties voor specifieke producten aan beide kanten.

De laatste ronde in deze onderhandelingen vond plaats op 17-18 april 2008 te Buenos Aires en leidde tot een nieuwe overeenkomst die deze van 2004 vervangt. Het is nu wachten op de ratificatie.

Bilaterale vrijhandelsakkoorden

Zuid-Afrika heeft ook vrijhandelsovereenkomsten met Malawi en Zimbabwe en een niet-wederkerige overeenkomst met Mozambique. Deze (oude) overeenkomsten hebben echter veel van hun relevantie verloren omdat de tariefconcessies, die binnen SADC werden afgesproken, verder gaan. Verder worden onderhandelingen voorbereid met Kenia, Nigeria, China, Japan, Singapore, Zuid-Korea, Chili en India.

SACU-USA Trade, Investment and Development Cooperation Agreement (TIDCA)

<http://www.sacu.int/docs/tidca/agreement.pdf>

<http://www.thedti.gov.za/DownloadFileAction?id=385>

Zuid-Afrika's handelsbetrekkingen met de Verenigde Staten van Amerika (VS) worden omkaderd door de niet-wederkerige preferentiële handelsregeling die de USA biedt aan alle sub-Sahara Afrika landen onder de Africa Growth and Opportunity Act (AGOA) en de SACU- USA Trade, Investment, Development and Cooperation Agreement (TIDCA), die op 16 april 2008 werd ondertekend.

In 2001 begonnen de SACU en de Verenigde Staten van Amerika (VS) een proces gericht op het sluiten van een vrijhandelsovereenkomst. Vanwege de uiteenlopende standpunten over een aantal kwesties, werd in 2004 overeengekomen om dit proces op te schorten en een alternatieve benadering te verkennen om de handelsbetrekkingen tussen de twee partijen te verbeteren. In februari 2007 slooten beide partijen een Trade, Investment and Cooperation Agreement (TIDCA). Dit akkoord biedt het kader voor de formele interactie tussen de twee partijen, terwijl het ook een basis vormt voor het aangaan van afzonderlijke afspraken over technische kwesties. De overeenkomst is een samenwerkingsovereenkomst gericht op het bevorderen van investeringen en de uitbreiding en diversificatie van de handel tussen de SACU en de Verenigde Staten. Het stelt een "adviesgroep" op voor handel en investeringen.

Generalised System of Preferences (GSP)

Afgezien van voornoemde handelsovereenkomsten geniet Zuid-Afrika ook in het kader van andere internationale instrumenten of overeenkomsten, zoals de African Growth and Opportunity Act (AGOA) en het 'General System of Preferences' (GSP) als ontwikkelingsland ook in tal van landen waarmee (nog) geen vrijhandelsakkoord werd afgesloten voor een hele reeks goederen tariefpreferentie.

C. DOUANEREGLEMENTERING – INVOERFORMALITEITEN

1 BEVOEGDE ADMINISTRATIES

De International Trade Administration Commission (ITAC - <http://www.itac.org.za/>) staat in voor de handhaving en de administratie van de wettelijke bepalingen aangaande de in- en uitvoer in toepassing van de International Trade Administration Act, 2002 (section 6) en het adviseren van de regering over het tariefbeleid. ITAC is dus de overkoepelende organisatie die zowel de handelspolitieke (antidumpingprocedures, quota, ...) als de tarifaire en de economische (veiligheid van de consument, milieu, ...) coördineert.

ITAC werkt hiervoor samen met de departementen (ministeries) van Environmental Affairs (DEA), Mineral Resources, Energy, Health, Agriculture, Forestry and Fisheries, de National Regulator for Compulsory Specifications (NRCS) en de Zuid-Afrikaanse politiediensten (SAPS).

De 'Customs Division' van de Zuidafrikaanse belastingadministratie (South African Revenue Service - SARS) staat in voor de toepassing van al deze in- en uitvoermaatregelen: <http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Pages/default.aspx>

2 WETTELIJK KADER

The Customs and Excise Act, 1964 (Act N° 91 of 1964) van 27 juli 1964 regelt de bepalingen aangaande de douane en de accijnzen in één en dezelfde wet. (<http://tools.sars.gov.za/WebTools/LNB/sarsLegislation.asp>)

De Customs and Excise Act bevat 122 artikels die in 12 hoofdstukken zijn onderverdeeld en 10 uitvoeringsbepalingen ("Schedules to the Act") waaronder het tarief van invoerrechten.

3 VERPLICHTE REGISTRATIE VAN IMPORTEURS

In toepassing van art. 59A van de Zuidafrikaanse douanewet moeten alle importeurs, exporteurs, douaneagenten en houders van een douane-entrepot geregistreerd zijn bij de Zuid-Afrikaanse Revenue Service (SARS). Kleine importeurs en exporteurs van niet-commerciële goederen zijn vrijgesteld van registratie op voorwaarde dat zij niet meer dan drie zendingen per jaar doen en dat elke zending lager is dan R20 000 (€1.530).

Art 59A. *Registration of persons participating in activities regulated by this Act.*—(1) (a) *Notwithstanding any registration prescribed in terms of any other provision of this Act, the Commissioner may require all persons or any class of persons participating in any activities regulated by this Act, to register in terms of this section and its rules.*

Buitenlandse bedrijven die in Zuid-Afrika (bv. in het kader van een tijdelijke invoer of een project) willen optreden als importeur of exporteur moeten een geregistreerde agent ('aansprakelijk vertegenwoordiger'), gevestigd in Zuid-Afrika, aanduiden om hen in de aangiften en procedures te vertegenwoordigen. Deze registratieprocedure neemt 10 tot 20 dagen in beslag en na registratie ontvangt men een registratienummer dat in alle communicatie met de douane moet worden gebruikt.

Meer details: <http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Processing/Pre-assessment/Registration/Pages/Foreign-importer.aspx>.

Het praktische gevolg is dat buitenlandse ondernemingen zonder vestiging of vertegenwoordiger in Zuid-Afrika niet voor eigen rekening goederen in Zuid-Afrika, kunnen invoeren. In de praktijk betekent dit dat zij een beroep moeten doen op een plaatselijk agent/commissionair of distributeur die de goederen onder zijn verantwoordelijkheid/registratie in Zuid-Afrika zal invoeren. Een andere optie is het openen van een vestiging in Zuid-Afrika. Het is m.a.w. niet mogelijk om in Zuid-Afrika als buitenlandse onderneming EXW te kopen of DDP te verkopen – voor zover deze leveringsvoorwaarden volgens de definitie van Incoterms 2010 worden toegepast.

Tot voor kort konden niet-geregistreerde importeurs onder een algemene code 70707070 invoeren. Het gebruik van deze code werd echter recent ingeperkt. Alleen importeurs met een Zuid-Afrikaans identiteitsnummer of fiscaal registratienummer kunnen gebruik maken van deze algemene code in de aangewezen haven.

(<http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Correspondence/SC-CF-01-L153%20-%20Unregistered%20Importers%20and%20Exporters%20-%20External%20Correspondence.pdf>)

Economische operatoren die hun douaneformaliteiten elektronisch willen afhandelen moeten zich bovendien laten registreren voor "Electronic Data Interchange" (EDI) doeleinden bij de Zuid-Afrikaanse Revenue Service SARS. Het registratieformulier kan ingeladen worden via onderstaande link:

<http://www.sars.gov.za/AllDocs/Documents/EDI/PKI%20application%20procedure%20-%20Client.pdf>

Over het digitaal certificaat van SARS gaat meer informatie op **<http://www.sars.gov.za/AllDocs/Documents/EDI/PKI%20application%20procedure%20-%20Client.pdf>**.

Iedere importeur moet bovendien geregistreerd zijn bij de Companies and Intellectual Property Commission (CIPC) dat ressorteert onder het Department of Trade and Industry dat het Zuidafrikaanse handelsregister bijhoudt.

4 'ACCREDITED CLIENT'

Naar analogie met het Europese systeem van AEO (Authorised Economic Operator) heeft ook de Zuidafrikaanse douane een programma opgezet waarbij ondernemingen die over een passende staat van dienst beschikken (geen belastingschulden), aan bepaalde criteria betreffende controlesystemen en financiële solvabiliteit voldoen en, in bepaalde gevallen, aan bepaalde veilig-

heidsnormen tegemoetkomen bepaalde faciliteiten krijgen; het 'accredited client'-programma.

Meer informatie hierover gaat op <http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Processing/Pre-assessment/Accreditation/Pages/default.aspx> en op <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Guides/SC-CF-07%20-%20Accreditation%20-%20External%20Guide.pdf>

5 INVOERVERBODEN

Bepaalde goederen mogen in Zuid-Afrika niet worden ingevoerd. Het gaat o.m. om verdovende en verslavende drugs, volledig automatische, militaire en onge-nummerde wapens, explosieven en vuurwerk, gif en andere toxische stoffen, sigaretten met een massa van meer dan 2 kg per 1000, goederen waarop een handelsnaam of merk is aangebracht in strijd met wetten en voorschriften (bijvoorbeeld namaak), onrechtmatige reproducties van alle werken waarop het auteursrecht van toepassing is, goederen gemaakt in gevangenissen of penit-tentiaire instellingen.

Andere goederen mogen enkel worden ingevoerd in Zuid-Afrika op overlegging van een vergunning, certificaat of goedkeuring door de bevoegde administratie. Het gaat o.m. om geneesmiddelen die een vergunning van the Director-General National Health and Population Development nodig hebben. Voor persoonlijke

hoeveelheden voor één maand eigen behandeling, vergezeld van een brief of een gecertificeerd voorschrift van een geregistreerde arts bestaat een uitzondering.

Ook de invoer van tweedehandse motorvoertuigen is aan strenge beperkingen onderworpen. Over het algemeen weigert het ITAC de invoer indien soortgelijke of equivalente voertuigen verkrijgbaar zijn bij lokale producenten. Voor tweedehandse bussen, vrachtwagens en touringcars bestaat een algemeen invoerverbod. Voor personenauto's worden soms uitzonderingen gemaakt. Het is dan ook ten zeerste aan te bevelen vooraf bij ITAC advies in te winnen:

International Trade Administration Commissie van Zuid-Afrika (ITAC)

Adres : Private Bag X753, ZA-Pretoria 0001

☎ +27 12 3943724

📠 +27 12 3940517

6 VERGUNNINGEN

http://www.itac.org.za/docs_page.asp?cID=3&scID=0

http://www.itac.org.za/docs/international_trade_administration_act.pdf

De meeste goederen kunnen in Zuid-Afrika worden geïmporteerd zonder vergunning, maar voor bepaalde goederen is niettemin een in- of uitvoer vergunning van de International Trade Administration Commission (ITAC) nodig. Van de ongeveer 6650 lijnen van het Zuid-Afrikaanse tariefboek zijn er 276 die een invoervergunning opleggen en 177 waarvoor een uitvoervergunning vereist is.

Meer info : http://www.itac.org.za/import_regulations_page.asp, <http://www.itac.org.za/docs/Import%20&%20Export%20Control.pdf> en <http://www.itac.org.za/docs/IMPORT%20REGUALTIONS%20FOR%202012.PDF>

Afhankelijk van de situatie zal ITAC over de vergunning beslissen na overleg met de materieel bevoegde administratie: Environmental Affairs (DEA) (<http://www.environment.gov.za/>), Mineral Resources, Energy (<http://www.energy.gov.za/>), Health (<http://www.doh.gov.za/>), Agriculture, Forestry and Fisheries

(<http://www.nda.agric.za/>), de National Regulator for Compulsory Specifications (NRCS) (<http://www.nrcs.org.za/>) en de Zuid-Afrikaanse politiediensten (SAPS) (<http://www.saps.gov.za/>).

Het gaat onder meer om:

➤ **Radioactieve chemische elementen**

Er wordt een stralingscontrole uitgevoerd om het Department of Health bij te staan in het beheer van en de toezicht op de import van radioactieven isotopen en chemische elementen voor medische en industriële doeleinden.

➤ **Nieuwe luchtbanden**

Deze controle wordt uitgevoerd om de National Regulator for Compulsory Specifications (NRCS – overheidsorgaan voor de controle van verplichte specificaties) mee te helpen garanderen dat alle nieuwe luchtbanden voldoen aan de veiligheids- en kwaliteitsspecificaties en dat de banden onderworpen werden aan een homologatieproces.

➤ **Chemicaliën uit de Conventie van 1988 (verdovende middelen en psycho-trope stoffen)**

Deze controle wordt uitgevoerd om de SAPS (Zuid-Afrikaanse politiediensten) te helpen garanderen dat alle invoerders van de chemicaliën uit bovengenoemde lijst geregistreerd worden en dat de chemicaliën zelf volledig traceerbaar zijn zoals vereist door de conventie.

➤ **Fossiele brandstoffen**

De fossiele brandstoffen worden gecontroleerd om het Department of Mineral Resources (Departement voor Minerale grondstoffen) bij te staan in de regulering van de industrie, ter bevordering van efficiënte verwerking en van de groot- en kleinhandel in petroleumproducten, zodat een investeringsklimaat gecreëerd wordt met mogelijkheden voor kleine bedrijven en werkgelegenheid in de industrie.

➤ **Wapens en munitie**

Wapens en munitie worden gecontroleerd om de SAPS bij te staan het bewaren van de veiligheid.

➤ **Gokapparaten**

Gokapparaten worden zowel omwille van sociale redenen als op kwaliteit gecontroleerd. Ook staat de controle de National Gambling Board bij in de ontwikkeling van deze industrie met specifieke aandacht voor de vervaardiging en de informatietechnologie en om ervoor te zorgen dat de apparaten voldoen aan de NRCS-specificaties.

➤ **Tweedehandsgoederen**

In het licht van de uitvoering van de bepalingen van de ITA Act, wordt door de import- en exportcontrole een onderscheid gemaakt tussen de import van nieuwe goederen en gebruikte goederen, tweedehandsgoederen en afval en schroot. Voor een aantal producten (die welke onder de GS-hoofdstukken 28, 29, 38, 40, 60 tot 64, 84, 85, 87 en 90 vallen), vereist de Zuid-Afrikaanse douane in het algemeen een verklaring in het aanvullende informatieveld op de invoeraanpakke dat het aangegeven goed nieuw, gebruikt of tweedehands is. Voor sommige soorten van goederen, bestaan specifieke vereisten voor hun invoer in een gebruikte staat.

De International Trade Administration Act bepaalt dat de invoer van alle tweedehands en gebruikte goederen een invoervergunning vereist voor goederen die onderworpen zijn aan import controle "Import Permit for Goods Subject to Import Control" en, bijgevolg, ook een registratie als importeur van goederen die onderworpen zijn aan import controle "Registration of an Importer of Goods Subject to Import Control".

Enkele bijzondere gebruikte en tweedehands goederen, i.e. specifieke papierproducten en muziekinstrumenten, zijn vrijgesteld van deze eis.

➤ **Gebruikte elektronica**

Dit wordt gecontroleerd om het Department of Environmental Affairs bij te staan in de verwerking van afgedankte elektronica.

➤ **Gebruikte medische uitrusting**

Dit medisch materiaal wordt gecontroleerd om het Department of Health bij te staan in het weren van inferieur, geïmporteerd tweedehands medisch materiaal, zoals röntgenmachines.

➤ **Gebruikte vliegtuigen**

De import van tweedehandsvliegtuigen wordt gecontroleerd om het Civil Aviation Authority te helpen en om te controleren dat de geïmporteerde toestellen luchtwaardig zijn.

➤ **Afval en herbruikbare materialen**

Afval en herbruikbaar materiaal wordt gecontroleerd omdat de recyclageprogramma's in ontwikkelde landen teveel afval en herbruikbaar materiaal genereren, waardoor deze landen ontwikkelingslanden gaan betalen om hun afval en herbruikbaar materiaal over te nemen en vervolgens in vuilnisbelten te storten.

In vele gevallen is de import van afval en herbruikbaar materiaal echter toegestaan als grondstof voor productie, zoals papierafval, glas, rubber en lood. Voor al deze gevallen moet worden voldaan aan de vereisten opgenomen in de Conventie van Bazel.

Een volledige lijst van goederen dat het onderwerp is van import- of exportcontrole is beschikbaar op de ITAC website. (http://www.itac.org.za/import_measures_page.asp)

Voor goederen die onderhevig zijn aan deze beperking, moeten importeurs in het bezit zijn van de vereiste vergunning vooraleer de goederen mogen worden verzonden ('pre shipment'). De vergunning kan worden bekomen binnen enkele

(drie) dagen, afhankelijk van de aard van de toepassing. Vergunningen zijn gratis en geldig gedurende 12 maanden vanaf de datum van afgifte. Aanvragen moeten worden ingediend ten minste twee weken voorafgaand aan de datum van verzending om op tijd goedkeuring te verzekeren voor verzending.

Aanvraagformulieren voor zowel import als exportvergunningen zijn beschikbaar op de website www.itac.org.za. Zij kunnen worden gefaxt naar (012) 394 517 of direct afgeleverd op het kantoor. In dit verband raadpleegt u best SARS Tel +27 (0) 12 422 4000 en / of de Zuid-Afrikaanse Vereniging van Expediteurs (South African Association of Freight Forwarders) in Tel +27 (0) 11 728 7240 om advies.

Uiteraard moeten bij de invoer van goederen die een veiligheids- of gezondheidsrisico kunnen inhouden (nucleair materiaal, medische apparaten, voedingswaren, insecticiden, veterinaire producten, medische apparatuur, cosmetica, toiletartikelen, ...) ook technische voorschriften worden nageleefd die bepaalde technische controles en de overlegging van certificaten (analyse, free sales, ...) en bewijsstukken kunnen meebrengen. Deze productregels worden verder besproken.

7 PRAKTISCH – DE AANGIFTE

South African Revenue Service (SARS), de belastingdienst van Zuid Afrika, speelt een centrale rol in de grensadministratie en is volop bezig met de modernisering van zijn douanesysteem en -procedures. Het moderniseringsprogramma mikt op het vergemakkelijken en optimaliseren van de procedures, vermindering van compliance kosten en een snellere dienstverlening, maar met respect voor een noodzakelijk niveau van uit te voeren controles om een betere afstemming te bereiken op de internationale "best practices".

Het "Customs Modernisation Programme" werd gelanceerd in 2009, om een aantal dringende problemen op te lossen. De systemen en processen in de douane waren nog grotendeels op papier gebaseerd en zeer arbeidsintensief. De

lange doorlooptijden en een slechte voorlichting en behandeling van de handelaren werden geïdentificeerd als belangrijke aandachtspunten.

In dit kader zijn sinds het einde van 2010 in verschillende fases wijzigingen geïntegreerd.

Een belangrijke toevoeging is het geautomatiseerd systeem ([http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Processing/Assessment/Pages/Electronic-Data-Interchange-\(EDI\).aspx](http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Processing/Assessment/Pages/Electronic-Data-Interchange-(EDI).aspx)), dat het mogelijk maakt de douane- en accijnsprocedures elektronisch te laten verlopen en dat de douaneambtenaren toestaat om alle aangifteprocedures van begin tot einde af te handelen zonder manuele tussenkomst. Dit werd geïntroduceerd in de vorm van een nieuwe gebruikersinterface op de website, de zogenaamde "service manager". Sedert 2012 wordt het elektronisch indienen van documenten ondersteund, met een elektronisch systeem voor afgifte en wijziging van de documenten nodig voor de klaringsprocedure van vrachtwagens.

Tijdens de laatste ronde van modernisering werden de betaalmodaliteiten onder handen genomen en werd een "customs statement of account" (CSA) geïntroduceerd, een rekeningoverzicht voor klanten met een lopende rekening (customs deferment clients).

Invoer van buiten de Zuid-Afrikaanse douane-unie (SACU) moet worden aangegeven op een document DA 500 - Bill of Entry. Voor het verkeer van goederen tussen Zuid-Afrika en de overige leden van SACU wordt een formulier CCA1 gebruikt - "Declaration of Goods Removed within the Southern African Common Customs Area"

Op de website van SARS vindt u een handleiding voor het invullen van de aangifte: <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Manuals/SC-CF-04%20-%20Completion%20of%20declarations%20-%20External%20Manual.pdf>

Binnenkomende zendingen moeten in principe binnen zeven dagen na aankomst in Zuid-Afrika bij de douane worden aangegeven. Voor in container ingevoerde goederen bedraagt deze termijn 28 dagen en voor stukgoed dat over zee komt 14 dagen. Goederen die binnen deze termijn niet onder een welbepaald douaneregime werden aangegeven kunnen worden in beslag genomen.

Er bestaat geen wettelijke verplichting om voor de aangifte een beroep te doen op een geregistreerde douaneagent, maar het is wel raadzaam. De vertegenwoordiging door een Zuid-Afrikaanse douaneagent wordt wel verplicht wanneer de importeur buiten Zuid-Afrika is gevestigd.

De aangifte omvat het controleren van de invoerverklaring tegen de documenten tot staving daarvan, met desgevallend een onderzoek van de goederen, en de vaststelling en heffing van de douanekosten en invoerrechten. Een moderne gebruikersinterface, genaamd "Service Manager" ondersteunt de workflow tussen douaneofficiëren en inspecteurs op een geautomatiseerde manier. (<http://196.37.40.40/home.asp?pid=60547>).

In termen van artikel 38 juncto artikel 39 van de Customs and Excise Act moet de invoeraangifte nauwkeurig en correct zijn, moeten alle relevante gegevens worden verstrekt en alle vragen beantwoord met betrekking tot de ingevoerde goederen. De aangifte moet voldoende informatie bevatten om de douanebeambten in een transactie met meerdere partijen in staat te stellen vast te stellen welke van de verschillende transacties de verkoop van de goederen voor uitvoer naar Zuid-Afrika constitueert, en waarop de transactiewaarde moet worden gebaseerd.

De SARS ambtenaren kunnen om aanvullende informatie en stalen van de goederen verzoeken. In het kader van de modernisering van de SARS, kan het zijn dat bijkomend gevraagde documenten elektronisch moeten worden ingediend (afhankelijk van de vraag of het bevoegde kantoor in staat is gesteld om elektronische bewijsstukken te ontvangen, bv. in Kaapstad, Durban, Johannesburg

of Oliver Tambo International Airport). Indien elektronische indiening is vereist, moet de juiste software worden gebruikt. Er is ook de mogelijkheid om papieren exemplaren in te dienen op het douanekantoor om ze vervolgens te laten inscannen en om te zetten in een elektronisch formaat.

Hou er rekening mee dat de goederen alleen via bepaalde douanekantoren kunnen worden ingevoerd. Internationale luchthavens goedgekeurd voor commerciële invoer zijn gevestigd in:

- Bloemfontein (Bram Fischer)
- Kaapstad
- Durban (King Shaka)
- Polokwane
- Johannesburg (O.R. Tambo)
- Lanseria
- Port Elizabeth
- Kruger Mpumalanga
- Pilansberg
- Upton.

Voor zeevracht moet men invoeren via één van de volgende havens:

- Kaapstad
- Durban
- East London
- Mossel Bay
- Port Elizabeth
- Haven van Ngqura
- Richards Bay
- Saldanha Bay.

Voor informatie over de goedgekeurde grensposten en de binnenlandse kantoren, neem contact op met het hoofdkantoor van de

Zuid-Afrikaanse Revenue Service (SARS)

Adres: Private Bag X923, ZA-Pretoria 0001

☎ +27 12 4224000

📠 +27 12 4226848

8 DOUANEEWAARDE

Nadere info :

- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-CR-A-03%20-%20Valuation%20of%20Imports%20-%20External%20Policy.pdf>
- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/SARSForms/DA%2055%20-%20Customs%20and%20Excise%20Valuation%20Questionnaire%20-%20External%20Form.pdf>
- <http://www.sars.gov.za/ClientSegments/Customs-Excise/Processing/Assessment/Pages/Valuation.aspx>

Zuid-Afrika hanteert voor het vaststellen van de douanewaarde de principes van de Agreement on Implementation of Article VII (Customs Valuation) of GATT 1994 "Customs Valuation Agreement" (http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/20-val_01_e.htm). De Zuid-Afrikaanse regels (zie Secties 65, 66 (4)(5) (7)(8), 66(9); en Secties 73 van de douanewet) voor het vaststellen van de douanewaarde lopen dan ook min of meer gelijk met die welke in de Europese Unie gehanteerd worden.

Art. 65. Value for duty purposes on any goods imported into the Republic.—(1) *Subject to the provisions of this Act, the value for customs duty purposes of any imported goods shall, at the time of entry for home consumption, be the transaction value thereof, within the meaning of section 66. [...]*

Art. 66. Transaction value.—(1) *Subject to the provisions of this Act, the transaction value of any imported goods shall be the price actually paid or payable for the goods when sold for export to the Republic, adjusted in terms of section 67, provided [...]*

De "Customs Valuation Agreement" schrijft zes waarderingsmethoden voor die in hiërarchische volgorde moeten worden toegepast. De methoden, in rangorde, zijn:

- transactiewaarde van de ingevoerde goederen (= te betalen prijs/factuurwaarde)
- transactiewaarde van identieke goederen
- transactiewaarde van soortgelijke goederen
- deductieve methode (= kostprijs op de markt met aftrek 'binnenlandse kosten')
- methode van de berekende waarde (= kostprijs in het land van herkomst met toevoeging 'buitenlandse kosten')
- methode van de redelijke middelen

Het merendeel van de goederen worden gewaardeerd volgens methode één, dat is de werkelijke prijs die de koper van de goederen betaalde of dient te betalen.

In tegenstelling tot de Europese Unie hanteert Zuid-Afrika voor het vaststellen van de douanewaarde vervolgens echter niet de 'CIF' waarde als referentie (de transactiewaarde van de goederen, verhoogd met alle kosten tot aan de douanegrens) maar de Free on Board (FOB)-waarde die vervolgens met een percentage van 10% wordt verhoogd¹.

Bij de bepaling van de douanewaarde, besteedt SARS bijzondere aandacht aan de relatie tussen de koper en verkoper. Betalingen buiten de normale transacties zoals royalty's, licentierechten en andere beperkingen die wegens op de koper kunnen ertoe leiden dat de 'transactiewaarde' van de goederen wordt verhoogd voor de vaststelling van een douanewaarde. Deze aspecten hebben dus rechtstreeks invloed op de te betalen douanerechten.

Verklaringen en bijbehorende documenten moeten normaliter worden bewaard gedurende vijf jaar. Waar fouten worden ontdekt door de douane of valse verklaringen zijn gemaakt, ongeacht of er rechten moeten betaald worden of niet, voorziet Customs and Excise Act, 1964 in straffen tot drie maal de waarde van de goederen, in aanvulling op de verbeurdverklaring van de goederen.

¹ Wanneer de goederen uit een ander SACU-land worden ingevoerd wordt de FOB-waarde niet verhoogd met een factor 10% voor het vaststellen van de douanewaarde/maatstaf van heffing zoals dat bij invoer uit andere landen wel het geval is.

9 INVOERRECHTEN

Zuid-Afrika gebruikt, zoals de EU als basis voor de omschrijving en de codering van goederen het geharmoniseerd systeem (kortweg HS – Harmonised System). De HS-code is een code, bestaande uit 6 cijfers, die door (bijna) alle landen ter wereld wordt gebruikt om alle verhandelbare goederen te classificeren. Deze codes worden ontwikkeld en bijgewerkt door de World Customs Organization (WCO) en deze eerste 6 cijfers zouden dus in Zuid-Afrika en de Europese Unie identiek moeten zijn ... ook al bestaat er tussen de verschillende landen die het HS toepassen (<http://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs-online.aspx>) soms discussie over de precieze indeling van een bepaald product.

Om de invoerrechten te bepalen wordt deze goederenomschrijving in Zuid-Afrika, net zoals dat in de EU het geval is, aangevuld met 2 cijfers. Deze 8 cijfers vormen het SACU Common External tariff. Aangezien elke douane-unie een verschillende handelspolitiek hanteert met verschillende invoerrechten, kunnen deze cijfers (positie 7 en 8) dus verschillen tussen Zuid-Afrika en de EU die hiervoor de Gecombineerde Nomenclatuur (GN) toepast.

Op de Market Access Database (<http://madb.europa.eu/mkacddb2/indexPubli.htm>) kan u voor al uw producten opzoeken welke rechten bij invoer in Zuid-Afrika verschuldigd zijn. Hiervoor volstaat het op de startpagina het trefwoord 'Tariffs' aan te klikken (of ga rechtstreeks naar http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormATpubli.htm?datacat_id=AT&from=publi)

- selecteer vervolgens het land naar waar u wil uitvoeren
- voer de eerste 4 (of 6) cijfers van het douanetarief in of een goederenomschrijving in het Engels. Klik de zoekfunctie aan en (na een copyright notice) verschijnen de invoerrechten. In de kolom EU vindt u de preferentiële rechten in toepassing van het vrijhandelsakkoord. In de kolom MFN gaan de zgn. 'derdelandsrechten'

- door op het douanetariefnummer te klikken krijgt u de bijkomende heffingen (btw, douanebehandelingstaks, accijnzen, ...)

Via deze databank kan u de 'landed cost' van uw producten opzoeken en dus ook bepalen of uitvoer al dan niet de moeite loont. Let op: u kan deze website enkel via een Europese server consulteren.

Zuid-Afrika heeft sinds 1994 aanzienlijke tariefhervormingen ondergaan en de tariefbelemmeringen zijn thans eerder beperkt in vergelijking tot andere landen met een vergelijkbaar niveau van economische ontwikkeling met een gewogen gemiddeld invoerrecht van 4.5% (stand 2011 – World Development Indicators, 2013). Voor landbouwproducten bedraagt dit gewogen gemiddelde wel 1,7% en voor industrieproducten (vanaf Hoofdstuk 25) 6% ook al kunnen voor individuele producten grote tariefverschillen bestaan.

De meeste tarieven worden berekend op ad valorem basis (waarderechten). Voor bepaalde landbouwproducten (die gevoelig zijn voor onderfacturatie) bestaan specifieke rechten of gecombineerde rechten.

In toepassing van het vrijhandelsakkoord met Zuid-Afrika (TDCA) en de andere vrijhandelsakkoorden die SACU heeft afgesloten worden deze tarieven verder verminderd. Zo is 86,3% van de EU-export naar Zuid-Afrika thans (op overlegging van een certificaat van oorsprong EUR1 en een bewijs van rechtstreeks vervoer) vrij van rechten.

Meer info:

- <http://stat.wto.org/TariffProfile/WSDBTariffPFView.aspx?Language=E&Country=ZA>

10 VRIJSTELLINGEN

Hoofdstuk 10 van de Customs and Excise Act, 1964 bepaalt in welke gevallen verlaging, teruggaaf of compensatie van invoerrechten mogelijk is (rebate, refunds and drawbacks of duty). Schedule 3 bij de Customs and Excise Act, 1964 zegt concreet welke goederen in aanmerking komen voor "industrial rebates" (vergelijkbaar met het Europese stelsel van actieve en passieve veredeling) en schedule 4 behandelt de "general rebates" (algemene vrijstellingen voor diplomaten, gehandicapten, bagage van passagiers, persoonlijke en huisgoederen bij verandering van woonplaats, ...).

Daarnaast kent de douanewetgeving, zoals de BTW-wetgeving (zie verder), een vrijstelling voor containers voor tijdelijke invoer, stalen zonder waarde, goederen onder dekking van een ATA-carnet, ... In deze gevallen moet bovendien vaak geen aangifte worden opgesteld.

11 PREFERENTIËLE OORSPRONG

Bij uitvoer vanuit de EU naar Zuid-Afrika is het normaal gezien de bedoeling gebruik te maken van het partnerschapsakkoord dat de EU en Zuid-Afrika hebben afgesloten (TDCA). Dit akkoord bepaalt dat bij invoer in Zuid-Afrika verminderde invoerrechten gelden.

- voor producten die volgens de criteria van het akkoord 'Europees' zijn
- op voorwaarde dat de zending vergezeld gaat van het door het akkoord voorgeschreven bewijs van oorsprong en
- op voorwaarde dat de goederen rechtstreeks van de EU naar Zuid-Afrika reizen

Het bewijs van het rechtstreekse vervoer kan worden geleverd door de vrachtbrief of bijvoorbeeld door een "non-manipulation certificate" afgegeven of geïssueerd door de autoriteiten van het land van transit. De voorwaarde van rechtstreeks vervoer wordt gesteld om fraude te vermijden en daarom is vervoer via het grondgebied van een derde land alleen geoorloofd als de goederen onder tussentijdse douanetoezicht blijven.

Meer uitleg hierover alsook de tekst van het vrijhandelsakkoord met Zuid-Afrika vindt u op:

- http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/rules_origin/preferential/index_en.htm en
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:311:0003:0297:NL:PDF>

Of producten in toepassing van het Partnerschapsakkoord met Zuid-Afrika de preferentiële Europese oorsprong hebben en dus kunnen genieten van verlaagde invoerrechten, wordt bepaald door Protocol Nr. 1 bij het TDCA <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:311:0298:0400:NL:PDF>

Per tariefcode wordt in de lijst van bijlage II bij dit protocol aangegeven welke transformatie een van buiten de EU ingevoerd product precies moet ondergaan om in toepassing van dit akkoord als product van preferentiële EU-oorsprong te worden beschouwd en bij invoer in Zuid-Afrika tariefpreferentie te genieten.

Deze oorsprongsregels verschillen van die welke de oorsprong in toepassing van het Communautair Douanewetboek bepalen en die gebruikt worden om bij de Kamer van Koophandel een certificaat van oorsprong te bekomen. Het certificaat van de Kamer van Koophandel geeft namelijk – in tegenstelling tot de EUR1 die door de douane wordt geïssueerd en de oorsprongsverklaring op factuur – geen recht op tariefverlaging, wordt niet in het kader van een vrijhandelsakkoord gebruikt en gebruik je bijvoorbeeld bij uitvoer naar landen waarmee de EU (nog) geen vrijhandelsakkoord heeft.

Bewijs van oorsprong – EUR 1

Het vrijhandelsakkoord bepaalt ook op welke manier de oorsprong moet worden aangetoond. In principe gebruik je hiervoor een EUR1 (geen EUR MED!) die de douane moet viseren. Je kan hiervoor dus geen certificaat van de Kamer van koophandel gebruiken.

CERTIFICAAT INZAKE GOEDERENVERKEER

1. Exporteur (naam, adres, land)	EUR. 1 Nr A 000.000	
Bewijs van de oorsprong van de goederen als de goederen afkomstig zijn uit het land.		
3. Geëxporteerde (naam, adres, land) (Facultatief)	2. Certificaat gebruikt in het preferentiële handelsverkeer tussen en (De betrekken landen, groepen van landen of gebieden vermelden)	
6. Samenhang in verband met het vervoer (routen)	4. Land, groep van landen of gebied waaruit de producten geëxporteerd worden van oorsprong te zijn	5. Land, groep van landen of gebied van bestemming
	7. Opmerkingen	
8. Volgnummer, merken, nummers, serial en soort der code(s), omschrijving van de goederen		9. Bruto-massa (kg) of andere meetmaat (l, m ³ , enz.)
		10. Facturen (nummers)
11. VISUM VAN DE DOUANE Verklaring (niet benodigd) Uitsendingsdocument (F) Formulier _____ Nr _____ D.D. _____ Douanekantoor _____ Land of gebied van afgifte _____ Te _____ de _____ (handtekening)		12. VERKLARING VAN DE EXPORTEUR Ondergetekende verklaart dat de hierboven omschreven goederen aan de voor het verkrijgen van dit certificaat gestelde voorwaarden voldoen. Te _____ de _____ (handtekening)

(1) Het certificaat kan gebruikt worden voor het bewijs van oorsprong van goederen.

(2) Het certificaat kan gebruikt worden voor het bewijs van oorsprong van goederen.

Om het bewijs te leveren dat de goederen aan de opgelegde oorsprongscriteria voldoen en dat dus een EUR1 mag worden geviseerd (of een factuurverklaring mag worden opgesteld) kan de exporteur aan zijn leverancier een leveranciersverklaring vragen. In protocol 4 werd een bijzonder model opgenomen voor Zuid-Afrikaanse exporteurs maar Europese exporteurs kunnen het gewone model (Verordening (EG) Nr. 1207/2001) gebruiken.

Ook voor de tariefpreferenties die in het kader van de andere vrijhandelsakkoorden die Zuid-Afrika heeft afgesloten (SACU-EFTA, SADC...) worden verleend, moeten telkens de in dat akkoord overeengekomen oorsprongscriteria worden nageleefd en moet het overeenstemmende oorsprongscertificaat worden gebruikt.

Factuurverklaring

Exporteurs die beschikken over een vergunning 'toegelaten exporteur' en exporteurs die kleine zendingen (minder dan 6.000 €) doen in plaats van een EUR1 te gebruiken een bijzondere oorsprongsvermelding aanbrengen op hun factuur. Hoe die vermelding moet worden geformuleerd, wordt bepaald in Bijlage IV bij Protocol I. Als de factuurvermelding deze formaliteiten niet volgt, is zij niet geldig en zal de tariefverlaging bij invoer geweigerd worden. Deze vermelding verwijst niet naar de lidstaat van oorsprong maar naar de Europese Unie (European Union).

Nederlandse versie

De exporteur van de goederen waarop dit document van toepassing is (douanevergunning nr. ...⁽¹⁾) verklaart dat, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding, deze goederen van preferentiële ... oorsprong zijn ⁽²⁾.

Engelse versie

The exporter of the products covered by this document (customs authorization n. ...⁽¹⁾) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ... preferential origin ⁽²⁾.

Zuid-Afrikaanse versies

Bagwebi ba go romela ntle ditiweletšwa tšeo di akaretšwago ke tokumente ye (Nomoro ya ditiwantle ya tumelelo ...⁽¹⁾) ha ipolela gore ntle le moo go laeditšwego, ditiweletšwa tše ke tša go tšwa ...⁽²⁾ ka tlhago.

Moromeli wa sehlahiswa ya sireleditšwego ke tokomane ena (tumelelo ya thepa naheng No ...⁽¹⁾) e hlalosa hore, ka ntle ha eba ho hlalositšwe ka tšela e ngwe ka nepo, dihlahiswa tšena ke tša ... tšhimoaho e kgethšweng⁽²⁾.

Moromelantle wa dikuno tše di tlhagelelang mo lokwalong le (lokwalo lwa tumelelo ya kgethiso No ...⁽¹⁾) o tšhomamisa gore, ntle le fa go tšhagisitšweng ka mokgwa mongwe, dikuno tše ke tša ... dinaga tše di thokegang⁽²⁾.

Umtumeli ngaphandle walemikhico lebahe kulomculu (ngehanya laokuthanyeha ngaphandle Nombolo ...⁽¹⁾) lophakamisa kutsi, ngaphandle kwalapho lekubonitšwe khona ngalokucacile, lemikhico ... ngeyendzabuko leboselehako⁽²⁾.

Muthambadzi wa zwiweledzwa mshangoni a nnda, (zwiweledzwa) zwine zwa vha zwo ambiwaho kha ili lwalo (lwalo la u nea maanda la mithelo ya zwitundwannda kana zwinumelwannda la vhu ...⁽¹⁾), li khosa boletshedza uri, nga nnda ha musi zwo ambiwa nga inwe ndala-vho, zwiweledzwa bezwi ndi zwa ... vhubwo hune ha khou funesetwa kana u takalelwa⁽²⁾.

Makavetela-vambe wa swikumiwa leswi nga eka taalwa leri (Xibulo xa switundziwa xa Nomboro⁽¹⁾) u bota leswaku, handle ka laha swi kombisitšwe, swikumiwa leswi i swa mityiso swa xilaveko xa le henla swinene⁽²⁾.

Die uitvoerder van die produkte gedek deur hierdie dokument (doezemagiging No ...⁽¹⁾) verklaar dat, uitgesondend waar andersins duidelik aangedui, hierdie produkte van ... voorteektoersprong⁽²⁾ is.

Umtumeli-phandle wemikhico ebahe kilencwadi (inomboro ...⁽¹⁾) egunyaza imikhico ephumako) ubeka uthi, ngaphandle kobana kutjengitšwe ngendlela ethileko buqabqabazi, lemikhico ine ... mwelaphi enconyiswako⁽²⁾.

Umtumeli wempahla ngaphandle kwelzwe wemveliso ekuwa lohi xwebba (ijrhafu zempahla zesigunyaziso Nombolo ...⁽¹⁾) ubhengeza ukuthi, ngaphandle kwalapho kubonitšwe ngokucacileyo, ezi mveliso ... zezemvelaphi eyamkekileyo kunezinye⁽²⁾.

Umtumeli wempahla ebbalwe kulo mqulu iNombolo ... yokugunyaza yentela yempahla⁽¹⁾ uyamemezela ukuthi, ngaphandle kokuthi kukhojiswe ngokusobala, le mikhico iqhamuka ... endaweni ekhethekileyo⁽²⁾.

12 BIJZONDERE ECONOMISCHE DOUANEREGELINGEN

Douane-entrepot

In afwachting van hun definitieve bestemming kunnen goederen in Zuid-Afrika in een douane-entrepot ('bonded warehouse') onder douanetoezicht worden opgeslagen. De wettelijke bepalingen aangaande de entrepotregeling (en de overige economische douaneregimes) worden geregeld door hoofdstuk IV van de Customs and Excise Act en zijn uitvoeringsbepalingen.

Zolang goederen zich in douane-entrepot bevinden worden de bij invoer van deze goederen verschuldigde rechten (invoerrechten, BTW, accijnzen, ...) opgeschort door ze – voor een periode van niet meer dan 2 jaar – in een douane-entrepot op te slaan. Deze entrepotregeling kan zowel worden gebruikt voor opslag als voor transformatie belastbare goederen. In dat laatste geval spreekt men van customs and excise manufacturing warehouses.

Goederen die binnen de voorgeschreven termijn niet onder een welbepaald douaneregime (eventueel entrepotregeling) worden aangegeven zullen uiteraard niet in een particuliere entrepot opgeslagen maar worden, in afwachting van hun opeising of eventuele openbare verkoop, in een publiek entrepot van de douane zelf ('state warehouse') worden opgeslagen. Meer informatie hierover gaat op <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-CW-01-04%20-%20State%20Warehouse%20-%20External%20Policy.pdf>

13 TIJDELIJKE INVOER

De tijdelijke invoer in Zuid-Afrika wordt geregeld onder Schedule 4 bij de Customs and Excise Act, onder rebate item 480.00 (tijdelijke invoer voor bijzondere doeleinden – hieronder vallen de ATA en CPD-carnets) en 490.00 (tijdelijke invoer voor wederuitvoer in dezelfde staat). Hierdoor is het mogelijk goederen tijdelijk in te voeren, mits borgstelling, onder gehele of gedeeltelijke vrijstelling van invoerrechten.

Tenzij anders bepaald moeten de goederen die tijdelijk worden ingevoerd bij invoer en wederuitvoer worden aangegeven met een formulier SAD 500 (het gewone aangifteformulier) maar aangezien Zuid-Afrika (en de hele SACU) is toegetreden tot de ATA-conventie (Customs Convention on the ATA Carnet for the Temporary Admission of Goods) kan in bepaalde gevallen eveneens gebruik gemaakt worden van het ATA -carnet.

Meer informatie :

- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-TA-01-04%20-%20ATA%20Carnet%20-%20External%20Policy.pdf>
- http://www.sacci.org.za/index.php?option=com_content&view=article&id=40&Itemid=49
- http://www.atacarnet.in/south-africa.html?Rnd=&TB_iframe=true&height=450&width=800

Carnets kunnen in de Zuid-Afrika gebruikt worden voor:

- beroepsmateriaal (bijv. voor pers, film, radio, technische installaties, reparatiemateriaal, enz.)
- tentoonstellingsmateriaal (bijv. constructie- en decoratiemateriaal voor de stand)
- handelsmonsters (met uitzondering van bederfbare goederen of verbruiksartikelen)

Het bovenstaande heeft betrekking op bijna alles: computers, reparatietools, foto- en filmapparatuur, muziekinstrumenten, industriële machines, uitrusting voor gebruik door chirurgen, archeologen, zoölogen, entertainers, docenten etc. en gespecialiseerde of aangepaste voertuigen gebruikt door professionele organisaties.

Let op: gewone voertuigen kunnen enkel door het fabrieksmerk zelf onder ATA tijdelijk worden ingevoerd. Het ATA-carnet kan in Zuid-Afrika ook niet gebruikt worden voor postzendingen.

De carnets kunnen niet worden gebruikt voor goederen bestemd voor verwerking of herstelling (= veredelingsverkeer), goederen voor de bouw, reparatie en onderhoud van gebouwen of voor grondwerken en dergelijke projecten, voertuigen en aanhangwagens, goederen die zijn verkocht of te koop worden aangeboden (dergelijke items worden niet beschouwd als monsters), losse edelstenen en halfedelstenen; bederfelijke/wegwerpgoederen en producten zoals verf, schoonmaakmiddelen, voedsel, dranken, oliën, folders en brochures. Dergelijke producten worden beschouwd als "verbruiksartikelen" en zijn bedoeld om weg te geven, te verwijderen of te gebruiken. Zij worden uitgesloten van het carnet systeem omdat zij normaal gesproken niet worden wederuitgevoerd.

Carnets kunnen door alle douanekantoren in Zuid-Afrika tijdens officiële kantooruren worden behandeld. De carnets worden best ingevuld in het Engels. Bij gebruik van een andere taal kan de douane een vertaling eisen. De maximale looptijd van het carnet bedraagt 12 maanden.

Niet alle douanekantoren zijn evenwel geautoriseerd om wederuitvoer van goederen die tijdelijk werden ingevoerd onder een ATA-carnet te attesteren (provide proof of re-exportation). Volgende douanekantoren doen dit wel:

- Komatipoort (border post)
- Cape Town (sea port and airport)
- Durban (sea port and airport)
- Port Elizabeth (sea port)
- East London (sea port)
- Richard's Bay (sea port)
- Johannesburg International Airport (airport)

Het ATA-carnet kan in België worden aangevraagd bij de Kamer van Koophandel van de zetel van de firma. De Kamer stelt zich in plaats van de betrokken onderneming borg voor de douaneschulden die in de Zuid-Afrika zouden kunnen voortkomen uit onregelmatig gebruik van het carnet, bijvoorbeeld als de goederen niet binnen de gestelde termijn en in hun oorspronkelijke toestand worden wederuitgevoerd.

De prijs van het ATA-carnet bestaat uit een vast bedrag, vermeerderd met een percentage van de waarde van de goederen en bedraagt momenteel²:

a) basisprijs	181,50 EUR
b) waarborg(terugbetaalbaar ten laatste 1 jaar na vervaldatum)	30,00 EUR
c) supplement bijkomende stroken	0,65 EUR/strook
d) supplement niet-leden Voka	45,00 EUR
e) verplichte verzekering ATA-conventie	
· Waarde materiaal lager dan 25.000,00 EUR	suppl. 0,839%
· Waarde materiaal van 25.000,00 tot 74.999,99 EUR	suppl. 0,655%
· Waarde materiaal van 75.000,00 tot 249.999,99 EUR	suppl. 0,419%
· Waarde materiaal gelijk of hoger dan 250.000,00 EUR	suppl. 0,261%

Bovendien worden de formaliteiten bij aangifte aan de grens herleid tot het louter voorleggen van het ATA-carnet. Het ATA-carnet kan concreet immers voor verschillende grensaangiften gebruikt worden:

- de tijdelijke uitvoer van goederen uit de Europese Unie en, na afloop van de werkzaamheden, de wederinvoer zonder betaling van invoerrechten en/of invoer-BTW
- de doorvoer over het grondgebied van een derde land of naar een kantoor waarlangs de goederen het gebied terug verlaten zonder doorvoervergunningen en/of borgstellingen

² <http://www.voka.be/limburg/diensten/exportloket/#ata>

- de tijdelijke invoer in Zuid-Afrika (SACU) zonder betaling van invoerrechten en/of BTW en de wederuitvoer

Meer algemene informatie over het carnet kan teruggevonden worden op de website van de internationale Kamer van Koophandel (ICC): <http://www.icc-wbo.org/ata/id36365/index.html>, op de website van de Belgische Federatie van Kamers van Koophandel: http://www.belgischekamers.be/nl/exportdocumenten/atacarnets_17.aspx en op

http://www.atacarnet.in/south-africa.html?Rnd=&TB_iframe=true&height=450&width=800

In Zuid-Afrika is de South African Chamber of Commerce and Industry (SACCI) bevoegd (<http://www.sacci.org.za/>).

Hun Carnet Departement kan gecontacteerd worden op:

South African Chamber of Commerce and Industry (SACCI)

Adres: P.O. Box 213 - Saxonwold 2132

Contact / ATA Manager: Mrs Glennalee Hayselden, Mr Samuel Mothibeli

☎ : [27-11] 446 38 00

☎ : [27-11] 446 38 04

Email: icc@sacci.org.za, irena.simendic@gzs.si, ata@sacci.org.za

Web: www.sacci.org.za

CPD-carnet

Passagiersvoertuigen mogen, nadat een carnet de passage is overlegd, tijdelijk in Zuid-Afrika worden ingevoerd.

Het carnet de passage (of triptiek, toltoorgangsboekje - CDP) is een document dat vergelijkbaar is met het ATA-carnet en dat vooral door toeristen wordt gebruikt om met hun eigen motorvoertuig (camper) in bepaalde landen te mogen binnenkomen zonder betaling van invoer/transitrechten. Een automobiellclub (voor België is dat RACB) staat dan borg dat het voertuig ook daadwerkelijk terug wordt uitgevoerd (en niet lokaal verkocht zonder betaling van rechten).

Op de website http://www.aitgva.ch/AIT_Site/Public/InterDocs/CPD_countries.htm kan u nagaan in welke landen het CPD vereist is.

Het carnet kan in België worden aangevraagd bij de

Royal Automobileclub Belgium (RACB)

Adres: Aarlenstraat 53, 1040 Brussel

 +32 (0)2 287 09 11

 +32 (0)2 230 75 84

Email: douane@racb.com

Hierbij moet een borg of een bankwaarborg (waarop je dossierkosten en een provisie moet betalen) en, tenzij men zelf een huis heeft, een solidaire borgstelling door een persoon die eigenaar is van een woning worden voorgelegd die de 'theoretische rechten bij invoer' moet dekken.

De geldigheid van het CPD-carnet is 1 jaar maar de aanvangsdatum van geldigheid kan vrij gekozen worden op het moment van aanvraag. Voorts moet de persoon op wiens naam het CPD-carnet wordt uitgereikt ook eigenaar van het voertuig zijn. Is dit laatste niet het geval, dan moet een kopie van de identiteitskaart van de eigenaar bij de benodigde documenten worden gevoegd.

Het CPD-carnet wordt uitgegeven in een A4-formaat, en telt 5 - 11 - of 25 pagina's, afhankelijk van het aantal landen waarvoor het gebruikt moet worden.

De bij aanvraag voor te leggen documenten zijn:

- fotokopie van de roze kaart of inschrijvingsbewijs (voertuig met Belgische nummerplaat). De transitplaten worden niet aanvaard
- fotokopie van de identiteitskaart van de eigenaar van het voertuig
- fotokopie van de identiteitskaart van de solidaire borgstelling
- origineel document voor de bankgarantie bijvoegen (doorgaans 50% van de actuele waarde van het voertuig met een minimum van 1 250 euro)

- naam van de chauffeur(s) en telefoon of gsm-nummer
- verplichte terugkeer van het voertuig naar België

Na ontvangst van alle documenten, kan het boekje een week later worden afgehaald. Mits bijbetaling kan het ook aangetekend terug gestuurd worden.

Meer info:

- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-TA-01-06%20-%20CPD%20Carnet%20-%20External%20Policy.pdf>

14 STALEN EN MONSTERS

De invoer van stalen en monsters in Zuid-Afrika onder gehele of gedeeltelijke vrijstelling van invoerrechten wordt geregeld onder Schedule 4 bij de Customs and Excise Act (rebate item 480.35).

In toepassing van deze kunnen stalen en monsters kunnen worden ingevoerd door

- handelsreizigers en andere vertegenwoordigers van buitenlandse bedrijven die Zuid-Afrika tijdelijk bezoeken met hun stalen en monsters voor het nemen van orders
- Zuid-Afrikaanse personen of ondernemingen, met inbegrip van agenten voor buitenlandse bedrijven, aan wie monsters worden verzonden door buitenlandse bedrijven, gratis en voor hetzelfde doel
- een potentiële klant in Zuid-Afrika aan wie een monster wordt verzonden in bruikleen voor inspectie en demonstratie met het oog op het verkrijgen van een order voor soortgelijke waren

Behoudens toestemming van de douane mag

- 1] slechts één monster van elke beschrijving, soort, type of kleur van een artikel onder vrijstelling worden ingevoerd
- 2] moet elk monster een artikel vertegenwoordigen van een bepaalde categorie reeds geproduceerde of nog te produceren in het buitenland en
- 3] uitsluitend worden ingevoerd met het doel gratis te worden getoond aan potentiële klanten

In toepassing van artikel 38 (1) (a) (iii) van de Customs and Excise Act worden goederen beschouwd als "monsters zonder handelswaarde" wanneer de totale waarde minder dan R500 bedraagt en indien de goederen ten tijde van de invoer een van de volgende kenmerken draagt:

- goederen zijn beschadigd in een mate waar commercieel gewin niet mogelijk is

of

- goederen die permanent zijn gelabeld of gemerkt "sample"

Meer informatie:

- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-IM-01-01%20-%20Samples%20of%20No%20Commercial%20Value%20-%20External%20Policy.pdf>
- <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-CR-A-03%20-%20Valuation%20of%20Imports%20-%20External%20Policy.pdf>

Wanneer goederen “gratis” als gratis monsters worden geleverd, is er volgens SARS geen sprake van een prijs die relevant is om de transactiewaarde vast te stellen in het licht van de transactiewaarde-methode (methode 1) en zal de waarde moeten worden bepaald door gebruik te maken van de andere waarderingmethoden in de juiste volgorde.

15 BIJKOMENDE HEFFINGEN

Voor een algemeen (historisch) overzicht van de verschillende belastingen die Zuid-Afrika toepast, zie: <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Guides/LAPD-Gen-G02%20-%20Guide%20for%20Tax%20Rates%20Duties%20Levies%20-%20External%20Guide.pdf>

BTW

Bij invoer – ook uit de andere landen van de SACU (Botswana, Lesotho, Namibië en Swaziland) – in Zuid-Afrika is invoer-BTW verschuldigd. Het tarief bedraagt 14%. De maatstaf van heffing waarop dit tarief wordt toegepast is de douanewaarde (dus de FOB-waarde + 10% - zie supra), verhoogd met

- de invoerrechten
- de eventuele accijnzen die in toepassing van de Customs and Excise Act 1964 verschuldigd zijn

Voor bepaalde goederen geldt een vrijstelling. Deze goederen worden vermeld in bijlage 1 van de Value Added Tax Act N° 89 van 1991. In essentie gaat het om containers voor tijdelijke invoer, stalen zonder waarde en kleine zendingen met een waarde van minder dan 500 Rs die vrij zijn van invoerrechten. De Zuid-Afrikaanse BTW-wet kan worden geconsulteerd op <http://www.acts.co.za/value-added-tax-act-1991/>

De invoer-BTW wordt samen met de andere rechten bij invoer verschuldigd op het ogenblik van de inkleding maar kan door de importeur, indien het gaat om een invoer in het kader van BTW-plichtige activiteiten weer in aftrek worden gebracht.

Accijnzen

Petroleum, alcoholische dranken en tabakswaaren alsook bepaalde luxe-artikelen (audio-, video- en gameapparatuur, cosmetica, bont, golfballen, bepaalde voertuigen, wapens, ...) zijn onderworpen aan accijnzen. In het eerste geval gaat het vaak om specifieke accijnsrechten, in het tweede geval om ad valorem accijnzen.

Daarnaast kent het land een aantal milieuheffingen op o.a. plastic zakken, gloeilampen en bepaalde motorvoertuigen, die eveneens zoals een accijns worden geheven. Welke producten aan dergelijke accijnzen onderworpen zijn en hun tarief kan worden opgezocht via de website van de SARS (<http://www.sars.gov.za/Legal/Primary-Legislation/Pages/Schedules-to-the-Customs-and-Excise-Act.aspx>).

Antidumpingrechten

Zuid-Afrika kan zich tegen oneerlijke buitenlandse concurrentie beschermen (International Trade Administration (ITA) Act on 22 January 2003)

- door antidumpingrechten op te leggen voor goederen die ingevoerd worden aan een prijs beneden de echte kostprijs

- door het vastleggen van compenserende rechten voor goederen die genieten van een buitenlands subsidieregime waardoor de prijs artificieel laag kan gehouden worden in vergelijking tot de Zuid-Afrikaanse marktprijs.

Eerst wordt een onderzoek geopend naar de prijsvorming en de incentives in het exportland. Het opgelegde tarief hangt af van het resultaat van dit onderzoek. De rechten zelf kunnen de vorm aannemen, hetzij van een ad valorem recht (percentage van de waarde van de goederen), hetzij van een specifiek recht (vast bedrag per eenheid).

Met het wegvallen van tariefbescherming ten gevolge van de snelle liberalisering in het kader van het WTO-lidmaatschap werd de techniek van anti-dumping- en compenserende maatregelen als middel om binnenlandse producenten te beschermen tegen buitenlandse concurrentie steeds belangrijker. Dit leidde tot een sterke toename van dit type van handelspolitieke maatregelen door Zuid-Afrika.

Momenteel wordt een onderzoek gevoerd naar de import van bevroren aardappelchips uit België, het ITAC neemt hiervoor het initiatief. De meldingen hierover kunnen teruggevonden worden op <http://www.itac.org.za/notices.asp>

Notice 635 of 2013

Notice of initiation of an investigation into the alleged dumping of frozen potato chips originating or imported from Belgium and Netherlands.

In het verleden bestonden er maatregelen tegen wegwerpinjectienaalden van oorsprong of geïmporteerd uit België, Duitsland, Ierland en Spanje, en tegen wit auto- kopieerpapier van oorsprong en geïmporteerd uit België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

D. DOCUMENTEN BIJ INVOER IN ZUID-AFRIKA

Welke documenten bij de invoer- of uitvoeraangifte moeten worden gevoegd, wordt vastgesteld in artikel 39 van de Customs and Excise Act 1964. In de praktijk komt het erop neer dat ter ondersteuning van de invoeraangifte de vrachtbrief, de exportfactuur en ieder document dat de douane nodig of nuttig acht ter ondersteuning van de invoeraangifte moet kunnen worden overgelegd.

Art. 39. Importer and exporter to produce documents and pay duties.

(1) a) The person entering any imported goods for any purpose in terms of the provisions of this Act ...

c) ... shall further produce the transport document or such other document in lieu thereof as may be approved by the Commissioner, invoices as prescribed, shipper's statement of expenses incurred by him, copy of the confirmation of sale or other contract of purchase and sale, importer's written clearing instructions, unless exempted by rule, and such other documents relating to such goods as the Controller may require in each case and answer all such questions relating to such goods as may be put to him by the Controller, and furnish in such manner as the Commissioner may determine such information regarding the tariff classification of such goods as the Commissioner may require.

The Commissioner may, subject to such conditions as he may determine, allow the said person to produce in lieu of any document required to be produced in terms of paragraph (c), a document purporting to be a copy of any such document and obtained by means of microfilming or any other process, and which shall, subject to compliance with such conditions, for all purposes have all the effects of the original document concerned.

d) The said person shall also, in respect of any such class or kind of goods as may be specified by the Commissioner by rule or any goods to which circumstances so specified apply, produce to the Controller for retention by him, such a sample as may be so specified and a true copy of any invoice or other document relating to such goods or of any blueprint, illustration, drawing, plan or illustrated and descriptive literature so specified in respect of such goods and relating to such goods. The person entering any imported goods for any purpose in terms of the provisions of this Act shall deliver, during

the hours of any day prescribed by rule, to the Controller a bill of entry in the prescribed form, setting forth the full particulars as indicated on the form and as required by the Controller, and according to the purpose (to be specified on such bill of entry) for which the goods are being entered, and shall make and subscribe to a declaration in the prescribed form, as to the correctness of the particulars and purpose shown on such bill of entry.

[...]

Meer concrete informatie over de documenten die bij inklaring in Zuid-Afrika moeten worden voorgelegd vindt u op de 'Market Access Database' van de Europese Commissie (<http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>). Voor informatie over de invoerformaliteiten en de documenten die bij inklaring moeten worden voorgelegd, ga naar 'Procedures and Formalities' (of ga rechtstreeks naar http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormIFpubli.htm?datacat_id=IF&from=publi)

- selecteer het betrokken land
- voer de eerste 4 (of 6) cijfers van het douanetarief in of een goederenom-
schrijving in het Engels
- Klik 'search' en u krijgt een overzicht met algemene informatie (kolom 1),
documenten die standaard vereist zijn (kolom 2) en documenten die speci-
fiek voor het geselecteerde product vereist zijn (kolom 3). Door op de hyper-
link van de geselecteerde formaliteit/documenten/... te klikken krijgt u de
informatie over dat document (hoe aanvragen, eventueel model,...).

Let op:

- 1) u kan deze website enkel via een Europese server consulteren
- 2) deze informatie geeft u een algemeen beeld maar in het licht van de concrete
omstandigheden, toepassingen die uw klant van uw goederen wil maken
enz. kunnen bijkomende formaliteiten noodzakelijk zijn. Vraag daarom aan
uw Zuid-Afrikaanse importeur (agent, distributeur of joint-venture partner)

tijdig de nodige instructies aangaande de documentaire verplichtingen (B/L, factuurvermeldingen, shipping list, contract, invoervergunning, inspectiecertificaat ...) en bezorg hem voor de eerste zending een proforma factuur ter verificatie

1 L/C-INSTRUCTIES

In de praktijk is het vaak pas wanneer de kredietbrief (L/C) wordt geopend, dat de koper aanduidt welke documenten hij precies nodig heeft. Het is daarom niet alleen belangrijk om steeds de overeenstemming van de kredietbrief met de contractuele afspraken te controleren. Nog belangrijker is het om vooraf, al tijdens de contractuele onderhandelingen, aan de koper duidelijke instructies te vragen/geven aangaande de documenten die men in het kader van het documentair krediet wil meedelen. Op die manier kunnen amenderingen van de kredietbrief vermeden worden en spaart men heel wat kosten en tijd uit.

Dit kan door de koper een ontwerp van de kredietbrief te bezorgen of door tijdens de onderhandelingen als volgt instructies te geven:

Dear Sirs,

Please take note of our following INSTRUCTIONS FOR ISSUING A DOCUMENTARY CREDIT.

Be informed that all documentary credits issued in our favour must be sent directly to our bankers as per following instructions.

Note that we retain the right to refuse any documentary credit which does not meet following requirements.

Payment through

- *irrevocable documentary credit issued in our favour by any prime bank in your country*
- *available with advising bank*
- *payable for 100 pct. Of invoice value*
  - o *'at sight'*
  - o *'at ... days' after shipment*

Note: Advising bank must be instructed that they 'May add' their confirmation to the credit.

Important dates:

- *latest date of shipment: at least 3 months after issue date of credit;*
- *documents to be presented within 21 days after shipment date*
- *expiry date of credit: ..... at counters of ..... (verloper moet zijn bank aanduiden)*

Important notices:

The documentary credit must state:

- *partial shipments and transshipments are allowed;*
- *following documents only to be asked under the documentary credit:*
  - for sea shipment: full set of the original bill of lading made out to order of issuing bank; notify applicant, marked 'freight collect/freight prepaid' (as per respective delivery terms)*
  - for air shipment: 'original nr 3' of the airway bill, consigned to L/C issuing bank; notify applicant, marked 'freight collect/freight prepaid' (as per respective delivery terms)*
  - for road shipment: sender's copy of the CMR, consigned to L/C issuing bank; notify applicant, marked 'freight collect/freight prepaid' (as per respective delivery terms)*
    - o *invoice*
    - o *certificate of origin*

2 HANDELSFACTUUR

De factuur heeft tal van functies. Op privaatrechtelijk vlak bevestigt zij het bestaan van een schuld in geld van de geadresseerde (de klant/debiteur) ten voordele van de afzender van de factuur (de leverancier/schuldeiser) en van de modaliteiten ervan (betalingstermijn, munt,...).

Daarnaast is de factuur een uitnodiging aan de geadresseerde om zijn schuld te betalen en vormt zij een beschrijving van een overeenkomst. Zo geldt de factuur dus ook, in de eerste plaats tegen de leverancier die de factuur heeft uitgereikt, als het bewijs van de overeenkomst.

De factuur is echter veel meer dan dat. Een factuur kan ook een kredietfunctie hebben (bijvoorbeeld omdat zij het mogelijk maakt de gefactureerde schuldvoordering over te dragen of in pand te geven) en zij vormt het centrale document in het douane- en BTW-gebeuren (informatie over de toepasselijke BTW-regeling, controledocument en basis voor de uitoefening van recht op aftrek door de afnemer). Zij vormt voor de transportverzekeraar een beschrijving van de aard en waarde van de goederen, enz.

In de internationale handel komen daar nog tal van functies bij en afhankelijk van het doel waarvoor men de factuur concreet wil gebruiken, zal de factuur bepaalde bijkomende vermeldingen moeten bevatten.

Factuur ter ondersteuning van de invoeraangifte in Zuid-Afrika

De exportfactuur is het basisdocument voor de uitvoeraangifte (uit de EU) en de invoeraangifte (in Zuid-Afrika). Zij bezorgt de douane en alle andere partijen die bij de douaneformaliteiten betrokken zijn (douaneagent, ...) de elementen voor het vaststellen van het goederentarief, voor het bepalen van de douanewaarde, voor de toepassing van de handelspolitieke maatregelen (vergunningen, contingenten ...) en voor het verzamelen van de statistische informatie.

Daarom is het belangrijk dat de exportfactuur niet alleen aan de voorschriften voldoet die gelden in het land van de exporteur – in België moet zij als uitgaande factuur kunnen worden verwerkt – maar in de mate van het mogelijke ook alle gegevens bevat die de importeur nodig heeft om de invoeraangifte in Zuid-Afrika te kunnen invullen. Op <http://www.sars.gov.za/AllDocs/OpsDocs/Policies/SC-CF-30%20-%20Invoice%20Requirements%20for%20Customs%20-%20External%20Policy.pdf> vindt u meer details over de voorwaarden waaraan een factuur volgens de Zuid-Afrikaanse douane minstens moet voldoen. Algemeen genomen gaat het om de ‘gewone principes’:

- het factuurmodel zelf (layout,...) is vrij
- in origineel te overleggen
- Engels (of Afrikaans)
- gewone vermeldingen: naam en adres koper (en eventuele consignee indien verschillend van koper) en verkoper; eventueel de naam van een ‘Confirming House’ of agent; nummer; plaats en datum van uitgifte; ordernummer en datum; nummer invoervergunning (waar van toepassing); verschepingshaven of luchthaven; uiteindelijke bestemming; merken, nummers en aantal goederen; nauwkeurige goederenomschrijving (hoeveelheid, kwaliteit, serienummers, HS-code, ...); bruto- en nettogewicht, afmetingen; verkoopprijs FOB (ook indien op CIF basis geleverd wordt) (Zuid-Afrika berekent de douanewaarde op basis van de FOB-waarde + 10%), eenheidsprijzen en totale waarde; betalings- en leveringsvoorwaarden; kortingen; land van oorsprong
- bij weefsels moet een monster van 15 x 8 cm aan de factuur gehecht worden, voorzien van een monsternummer van de leverancier. Bij machine-installaties moeten de afzonderlijke onderdelen op de factuur genoemd worden in verband met de invoerheffingen
- ondertekend; geen formele vereiste tot visum of legalisatie

Documentair krediet

De factuur is verder het 'document de référence' voor het opstellen van de transportdocumenten, de verzekeringscertificaten, de uitvoering van het documentair krediet ...

In het kader van de betalingscondities (L/C) kunnen dan ook bijzondere factuurvermeldingen noodzakelijk zijn. Om het goed functioneren van het documentair krediet te garanderen, moet de verkoper (en zijn bank) er bij het opstellen van de facturen met name op toezien dat

- de factuur werd uitgereikt door de begunstigde van het documentair krediet, diegene dus voor wie de betaling onder L/C bestemd is
- de factuur werd gericht aan de aanvrager van het documentair krediet (de koper), tenzij het L/C zelf anders bepaalt
- de factuur niet 'pro-forma' of 'provisional' wordt genoemd
- de factuur de goederen omschrijft in overeenstemming met de goederenomschrijving die het L/C gebruikt
- op de factuur geen bijkomende elementen ter beschrijving van de goederen worden opgenomen die vragen zouden kunnen doen rijzen aangaande de hoedanigheid of de waarde van de goederen
- de goederenspecificaties, prijs en betalingsvoorwaarden op de factuur letterlijk overeenstemmen met die van het L/C
- iedere andere informatie (merken, nummering, transportinformatie,...) op de factuur overeenstemt met de informatie op de andere begeleidende documenten (paklijst, transportdocumenten, ...)
- de facturatiemunt overeenkomt met die van de wissel onder het L/C

- het totale factuurbedrag het beschikbare bedrag van het documentair krediet niet overschrijdt
- de factuur de hele levering betreft die door het L/C gedekt wordt (tenzij deelleveringen toegelaten zijn)
- de factuur, indien zo vereist in het L/C, ondertekend, geïllustreerd, gelegaliseerd, consulaire gelegaliseerd, ... is
- de informatie op de factuur aangaande transport, verpakking, gewicht, vrachtkosten en andere kosten van transport, behandeling en opslag ... overeenstemt met de gegevens die op andere documenten vermeld worden
- het correcte aantal originelen, duplicaten en/of kopieën van de factuur wordt uitgereikt

Voor nadere details kan men de 'International Standard Banking Practice for the Examination of Documents under Documentary Credits (2013 revised edition), ICC Publication n° 745 consulteren.

Merk op: als voor de betaling met een documentair krediet wordt gewerkt of met een documentair incasso, worden de factuur en de andere handelsdocumenten niet rechtstreeks naar de klant verstuurd maar gebeurt dit via de bank. Dat betekent dat, in de mate dat bepaalde documenten de goederen moeten vergezellen, extra exemplaren moeten worden uitgereikt. In dit geval hebben de bepalingen van de L/C of de documentaire instructies vanuit het standpunt van de verkoper overigens VOORRANG op de geldende administratieve bepalingen. Voor een exporteur is het namelijk belangrijker dat de geleverde goederen betaald worden, dan dat zij in het land van bestemming kunnen worden ingevoerd.

3 PROFORMA FACTUUR

Een proforma factuur wordt vaak gevraagd voor de financiering (opening L/C), voor de aanvraag van een invoervergunning of wanneer een voorschot of voorafbetaling wordt gevraagd. Vaak geldt zij als orderconfirmatie en wordt zij doorgegaans, zoals de factuur, ondertekend en van een firmazegel voorzien. Dit document kan ook worden gebruikt bij tijdelijke invoer, leveringen zonder betaling, ...

In de praktijk kan het – zeker bij een eerste levering – interessant zijn om de koper voorafgaand aan verzending van de goederen een proforma factuur ter verificatie te bezorgen zodat de definitieve factuur correct wordt opgesteld.

Zorg er, zeker wanneer de proforma wordt gebruikt in het kader van een L/C, steeds voor dat de uiteindelijke factuur naar het evenbeeld van de proforma kan worden opgesteld.

4 PAKLIJST

Een paklijst is de gedetailleerde lijst van de verscheepte goederen met o.m. de hoeveelheden, het aantal eenheden, afmetingen, bruto- en nettogewicht. Het document is niet formeel verplicht, maar is zeer aangewezen en helpt de douaneagent bij de afhandeling van de invoerformaliteiten.

De paklijst wordt best in het Engels opgesteld, zoniet kan de douane voor controledoeleinden een vertaling vragen. Zij wordt meestal in 2 exemplaren uitgelevert en er gelden geen bijzondere vormvoorschriften (volg instructies klant).

5 CERTIFICAAT VAN OORSPRONG

Voor tariefpreferentie in toepassing van het TDCA (zie hoger) moet een EUR 1-certificaat en bewijs van rechtstreeks vervoer bij inklinging kunnen worden overgelegd. Voor 'toegelaten exporteurs' volstaat een geijkte oorsprongsvermelding op de uitgereikte factuur (of proforma factuur) onder verwijzing naar het nummer van de vergunning. Voor leveringen met een waarde beneden 6.000 EUR volstaat een factuurvermelding, zonder verwijzing naar het vergunningsnummer:

The exporter of the products covered by this document (customs authorisation N°.....) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of .....preferential origin.

Voor SACU, COMESA of SADC-tariefpreferentie moet een bijzonder model worden gebruikt.

Indien de goederen geen preferentiële oorsprong hebben – en dus geen EUR 1 kan worden geïssueerd – kan eventueel een (economisch) certificaat van oorsprong, uitgereikt door de Kamer van Koophandel, worden gebruikt. Strikt genomen volstaat echter de oorsprongsverklaring op de exportfactuur.

6 VRACHTBRIEF

Bij inklinging moet de vrachtbrief (B/L voor zeevervoer; AWB voor luchtvracht) aan de douane worden voorgelegd. In plaats van de Ocean B/L kunnen ook een Seawaybill, Express B/L, ... worden gebruikt maar deze documenten hebben, zoals de AWB, niet het karakter van "goederentitel". Zij kunnen dus niet door endossering worden overgedragen. Ze laten echter wel toe dat de koper, zonder in het bezit te zijn van zijn origineel exemplaar van de vrachtbrief, in het bezit van de goederen kan treden. Dat kan een voordeel zijn (geen "detention")

bij vertraging in de verzending van de documenten), maar ook een nadeel (bij documentaire incasso's).

Een orderconnossement is toegestaan als op de B/L een "notify-adres" is vermeld. Vraag aan de scheepvaartlijn instructies voor een correcte endossering van de B/L!

Ingeval voor de betaling met een L/C wordt gewerkt, zal de kredietopenende bank meestal vragen dat (1) de B/L aan haar order wordt geconsigneerd met (2) de verplichting de aanvrager van het krediet te verwittigen van de aankomst van de goederen. Op die manier verzekert de bank zich ervan (1) dat de koper de goederen niet in ontvangst kan nemen zonder de gewenste waarborgen te stellen en (2) dat de koper aan de andere kant toch tijdig de ontvangst voorbereidt teneinde het betalen van "detention" te vermijden.

Als het om gevaarlijke goederen gaat, moet een "dangerous goods declaration" de zending vergezellen.

7 VERZEKERINGSCERTIFICAAT

Contractueel kan de verkoper zich ertoe verbinden om een transportverzekering af te sluiten. Dat is bijvoorbeeld het geval bij een CIF- of CIP-verkoop. In dat geval zal aan de koper/importeur een verzekeringscertificaat moeten worden bezorgd zodat hij, als bij aankomst schade aan de goederen wordt vastgesteld, de verzekering kan aanspreken.

8 LEGALISATIE

Sinds 30 april 1995 past Zuid-Afrika het Verdrag tot afschaffing van de vereiste van legalisatie van buitenlandse openbare akten (Den Haag, 5 oktober 1961; wet van 5 juni 1975, BS 7 februari 1976 – Apostille-verdrag) toe. Hierdoor hoeven bepaalde documenten in principe niet meer consulaire gelegaliseerd te worden, maar volstaat het om bij de FOD Buitenlandse Zaken (http://diplomatie.belgium.be/nl/Diensten/legalisatie_van_documenten/) een apostille aan te vragen.

FOD Buitenlandse Zaken

Dienst Legalisatie C2.1

Bezoekadres: Karmelietenstraat 27

Postadres: Karmelietenstraat 15

1000 Brussel

APOSTILLE	
(Convention de La Haye du 5 octobre 1961)	
1. Country:	
This public document	
2. has been signed by	
3. acting in the capacity of	
4. bears the seal/stamp of	
.....	
Certified	
5. At	6. the .....
7. by	
8. N°	
9. Seal/stamp	10. Signature .....
.....	.....

E. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

1 PROCEDEREN IN ZUID –AFRIKA

In Zuid-Afrika vormen de 'High Courts' het equivalent van onze rechtbanken van koophandel en daar worden dus ook de meeste commerciële geschillen uitgevochten (vorderingen vanaf ZAR 300, 000 - per 19 juli 2013 was Euro 1 ongeveer ZAR 13). Kleinere vorderingen gaan naar de Magistrates Courts. Daarnaast zijn diverse vormen van alternatieve geschillenbeslechting (ADR) in opgang. Bemiddeling (mediation) en arbitrage genieten een groeiende populariteit om verschillende redenen (confidentialiteit van de procedure, (vaak) snellere rechtsgang, vrije rechts-, taal- en rechterkeuze, ...). Dit heeft geleid tot de oprichting van verschillende ADR-organen zoals de Vereniging van scheidsrechters en het Arbitrage Stichting van Zuid-Afrika (AFSA) (zie hieronder).

Op de 'doing business website' van de Wereldbank (<http://www.doingbusiness.org/>) kan u voor alle landen ter wereld nagaan hoelang gerechtelijke incassoprocedures gemiddeld lopen en wat ze gemiddeld kosten (ga naar de pagina 'Enforcing Contracts' (<http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/enforcing-contracts>)). Wat deze informatie nog interessanter maakt is dat telkens ook de contactgegevens van de advocatenkantoren worden meegedeeld die deze informatie hebben aangebracht.

Uit dit overzicht blijkt dat een gerechtelijke procedure in Zuid-Afrika gemiddeld trager verloopt dan in België en dat de kostprijs veel hoger oploopt. Dat verklaart wellicht de grote populariteit van alternatieve technieken van geschillenbeslechting. Eén van de mogelijke verklaringen van die hoge kost is waarschijnlijk de vaststelling dat het Zuid-Afrikaanse recht in eerste instantie op de principes van common law is gebaseerd waarbij precedenteren een belangrijke bron van recht vormen.

ZUID AFRIKA – GERECHTELIJKE PROCEDURES (2012)

Aantal procedures	28
Duur (aantal dagen)	600.00
Dagvaarding en voorbereiding	30.00
Debatten en vonnis	490.00
Tenuitvoerlegging	80.00
Kost (% van de vordering)	33.20%
Honorarium advocaat	22.60%
Gerechtskost	7.60%
Uitvoeringskost	3.00%

BELGIË – GERECHTELIJKE PROCEDURES (2012)

Aantal procedures	26
Duur (aantal dagen)	505.00
Dagvaarding en voorbereiding	15.00
Debatten en vonnis	400.00
Tenuitvoerlegging	90.00
Kost (% van de vordering)	17.70%
Honorarium advocaat	10.00%
Gerechtskost	4.70%
Uitvoeringskost	3.00%

2 GESCHILLENBESLECHTING EN EXEQUATUR

Hoewel clausules aangaande rechtskeuze en geschillenregeling doorgaans achteraan in de overeenkomst komen en de onderhandelingen 'afsluiten', vormen zij het werkelijke sluitstuk, de basis, van de juridische organisatie van elke overeenkomst.

Omdat dit thema niet tot het 'operationele gedeelte' van de afspraken behoort – de onderneming zou van deze bepaling liever nooit toepassing moeten maken – laten ondernemers deze materie niettemin vaak over aan hun juridische adviseurs ... en, omdat zij niet telkens opnieuw advies willen inwinnen, aan standaardoplossingen ('boilerplate clauses').

Nochtans volstaat het geenszins om een sluitend contract te onderhandelen als het contract ook op deze vraag geen antwoord biedt. Minstens even belangrijk is immers de garantie dat koper en verkoper de wettelijke voorschriften en contractuele afspraken effectief kunnen afdwingen. Dat alleen geeft de zekerheid dat de prijscalculatie die op basis van de bereikte afspraken werd gemaakt, klopt.

Er bestaan verschillende technieken van internationale geschillenbeslechting die elk hun voor- en nadelen hebben (kostprijs, afdwingbaarheid, snelheid, ...). Bovendien kunnen de duur en de kosten van procedures, juridische vertegenwoordiging, enz. van land tot land en van procedure tot procedure sterk verschillen. Daarom bestaan geen 'standaardoplossingen' en moet een ondernemer voor elke situatie opnieuw onderzoeken welke techniek van geschillenbeslechting het meest geschikt is.

Het antwoord op die vraag hangt af van verschillende factoren:

- bent u waarschijnlijk verweerder (bv. de verkoper die vooraf betaald werd) of eiser (bv. de opgezegde handelsagent)?
- moet de vertrouwelijkheid van de rechtspleging gewaarborgd blijven?
- waar is er uitvoering van het vonnis mogelijk?

...

Het antwoord op deze vragen zal bepalen hoe snel – of hoe traag – de procedure zou moeten verlopen, wat ze mag kosten, of de uitvoering gemakkelijk moet zijn dan wel quasi onmogelijk, enz.

Als intellectuele eigendomsrechten en bedrijfsgeheimen op het spel staan, gaat u bijvoorbeeld best niet naar een openbare rechtbank maar in arbitrage. Als u met ingewikkelde contracten in het Engels werkt vermijdt u wellicht eveneens best de ‘gewone’ rechtbanken omdat dan – toch als u in België wil procederen – alles in de officiële landstaal moet worden vertaald.

Hierbij mag men nooit uit het oog verliezen dat, ook in het geval dat men in de overeenkomst geen regeling van geschillenbeslechting afsprekt, eventuele geschillen moeten kunnen worden opgelost. Alleen zal in dat geval de door de toepasselijke wetgeving opgelegde werkwijze gevolgd moeten worden en niet de contractueel gekozen techniek.

Dat betekent dat het ontbreken van een keuze in het contract, weze het voor de geschillenregeling, weze het voor het toepasselijke recht, niettemin steeds een keuze inhoudt ... maar dan voor de wettelijke regeling.

Forumkeuze in het Zuid-Afrikaanse recht

Contracten tussen partijen die in verschillende jurisdicties gevestigd zijn bevatten meestal een clause waarin de bevoegde rechtbank in geval van geschil en het door die rechtbank toe te passen recht worden gekozen.

Met de keuze van de bevoegde rechtbank (forumkeuze) en het recht dat deze rechtbank vervolgens moet toepassen proberen partijen zich de zekerheid te verschaffen dat zij de contractuele verplichtingen waartoe de tegenpartij zich heeft verbonden juist hebben ingeschat en kunnen afdwingen en dat zij zichzelf aan de andere kant niet tot onvoorziene (= niet aangerekende) prestaties gehouden zien.

Met betrekking tot de rechtsmacht (rechterlijke bevoegdheid) moet allereerst worden opgemerkt dat iedereen die, ook al zou hij de rechterlijke bevoegdheid kunnen betwisten, die rechterlijke bevoegdheid niet betwist hetzij door die in limine litis op te werpen, hetzij door feitelijk niet te verschijnen, deze rechtbank rechtsmacht kan verlenen. Het Zuid-Afrikaanse recht neemt namelijk aan dat elk gedrag dat niet duidelijk de intentie aantoont dat men de rechterlijke

bevoegdheid wil betwisten, een stilzwijgende aanvaarding van de bevoegdheid van de rechtbank inhoudt. Als de rechterlijke bevoegdheid niet bij aanvang van de procedure werd opgeworpen, kan de Zuid-Afrikaanse rechter niet eens meer met het forumbeding, hoe exclusief ook, rekening houden.

Voor een beperkt aantal gevallen beperkt de Zuid-Afrikaanse wetgeving de vrije rechtbankkeuze formeel. Dat is bijvoorbeeld in het geval de Bills of Exchange Act 1964 die Zuid-Afrikaanse rechtbanken de exclusieve bevoegdheid voor geschillen met betrekking tot Zuid-Afrikaanse wissels geeft.

Verder bepaalt de Zuid-Afrikaanse wetgeving dat, opdat een rechtbank zijn bevoegdheid zou aanvaarden, er een redelijk verband moet bestaan tussen de rechtsmacht van deze rechtbank en de zetel van de partijen of de feiten van het geding. Artikel 19 van de Supreme Court Act bepaalt namelijk:

A provincial or local division shall have jurisdiction over all persons residing or being in and in relation to all causes arising and all offences triable within its area of jurisdiction and all other matters of which it may according to law take cognizance...

In de meeste gevallen kunnen handelaren in hun internationale contracten – binnen deze grenzen van ‘redelijk verband’ – vrij de in geval van geschil te hanteren techniek van geschillenbeslechting en de bevoegde rechtbank of arbitrage-instelling kiezen maar zelfs als partijen uitdrukkelijk overeenkomen dat deze rechtskeuze exclusief is, zullen de Zuid-Afrikaanse rechtbanken hun bevoegdheid in een geschil niet zonder meer afwijzen wanneer volgens de Zuid-Afrikaanse verwijzingsregels de rechtbank zich bevoegd zou kunnen verklaren.

In dergelijke gevallen kan de Zuid-Afrikaanse rechter discretionair beoordelen dat hij de zaak zal behandelen (dus in weerwil van de exclusieve rechtskeuze in het contract de zaak naar zich toe trekken) of niet in welk geval hij een ‘stay of proceedings’ zal uitspreken. De Zuid-Afrikaanse rechtbanken moeten dus geen rekening houden met een exclusieve forumkeuze in de overeenkomst. Ook wanneer een arbitragebeding in de overeenkomst werd opgenomen, heeft de Zuid-Afrikaanse rechtbank die vrijheid, ook al moet worden gezegd dat hij hiervan in geval van arbitrage zelden gebruik maakt.

Artikel 6(2) van de Zuid-Afrikaanse Arbitration Act bepaalt namelijk dat de rechter

“may make an order staying such proceedings subject to such terms and conditions as it may consider just”.

Heeft een forumbeding waarbij de Belgische rechtbanken in geval van geschil exclusief bevoegd werden verklaard in een contract met Zuid-Afrika dan geen enkele zin?

Zeker niet. Het sluit namelijk niet met zekerheid de mogelijkheid uit dat een Zuid-Afrikaanse rechtbank zich toch bevoegd zal verklaren ... maar dat vonnis zal in geen geval in België een exequatur kunnen krijgen en in dat opzicht is men dan toch zeker dat men zich met een dergelijke clausule – voor zover men in Zuid-Afrika geen goederen heeft waarop uitvoering mogelijk is – vermijdt dat een Zuid-Afrikaans vonnis in België (of elders in de EU) uitvoering krijgt.

Exequatur in het Zuid -Afrikaanse recht

Ook al bestaat er geen bilateraal verdrag over de wederzijdse erkenning en uitvoering van gerechtelijke beslissingen tussen Zuid-Afrika en België, toch is het (in theorie) mogelijk om een Belgisch vonnis of arrest in Zuid-Afrika uit te voeren (Enforcement of Foreign Civil Judgments Act No. 32 1998). Het toepassingsgebied van deze wet is echter uiterst nauw en het enige land dat er onder deze wet tot nu toe in geslaagd is Zuid-Afrika een exequatur te bekomen is Namibië.

Een eiser die een buitenlands rechterlijke beslissing wil ten uitvoer leggen in Zuid-Afrika moet daartoe een vordering inleiden voor een lokale rechtbank ter erkenning van dat buitenlands vonnis of arrest. Zodra een lokale rechtbank het vonnis heeft erkend, kan de eiser een uitvoerbare titel krijgen en het vonnis doen uitvoeren. Erkenning is over het algemeen alleen mogelijk als o.m. aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de buitenlandse rechter moest “internationale bevoegdheid” hebben; in dit verband zullen de Zuid-Afrikaanse bevoegdheidsregels toegepast worden
- de buitenlandse beslissing moet definitief (kracht van gewijsde) zijn en mag niet verjaard zijn

- de buitenlandse beslissing mag geen betrekking hebben op het strafrecht of belastingrecht van een ander land
- de buitenlandse beslissing mag niet in strijd zijn met Zuid-Afrikaanse openbare orde
- de buitenlandse beslissing moet voldoen aan artikel 1(1) van de Protection of Businesses Act van 1978. Deze bepaalt dat de minister van Handel en Industrie de tenuitvoerlegging van bepaalde buitenlandse beslissingen, zoals die met betrekking tot de mijnbouw, productie, invoer, uitvoer, verfijning, het bezit, het gebruik of de verkoop van grondstoffen eerst moet goedkeuren

Arbitrage

Geschillen in internationale handelstransacties kunnen ook via arbitrage worden beslecht. Een scheidsrechterlijk of arbitragebeding is een afspraak waarbij de partijen in hun contract overeenkomen om eventuele toekomstige geschillen niet aan een gewone (staats)rechtbank voor te leggen, maar aan een vrij gekozen instantie of vrij gekozen personen. Arbitrage is dus geen minnelijke regeling, maar leidt tot een bindende (buitengerechtelijke) uitspraak die de partijen moeten uitvoeren. Eenmaal zij een arbitrageclausule hebben ondertekend, kunnen zij hun zaak niet meer voor een gewone rechtbank brengen.

Arbitrage heeft een aantal voordelen:

- kortere procedure (zeker voor complexe geschillen)
- vrije rechts- en taalkeuze (geen noodzaak tot vertaling van de contractstukken)
- geheime en informele procedure (bv. waar confidentialiteit belangrijk is)
- onafhankelijker, vooral wanneer een arbiter in een derde land oordeelt in geschillen met overheid of staatsbedrijven

- meer ruimte voor pragmatisme en billijkheid
- er is een wereldwijd verdrag tot erkenning van arbitrale uitspraken. België en Zuid-Afrika hebben namelijk het Verdrag van New York van 1958 ('Overeenkomst inzake Erkenning en Tenuitvoerlegging van Buitenlandse Arbitrale vonnissen') geratificeerd

Toch is arbitrage geen alles zaligmakende oplossing:

- (vaak) geen hoger beroep mogelijk
- kostprijs (arbiters zijn duurder dan rechtbanken)
- problemen in verband met voorlopige maatregelen en dwanguitvoering
- bepaalde materies zijn uitgesloten van arbitrage

Een buitenlandse arbitrale uitspraak is meestal gemakkelijker te handhaven in een jurisdictie die partij is bij het Verdrag inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken (het Verdrag van New York van 1958) dan het vonnis van een buitenlandse rechter.

Hoewel Zuid-Afrika is toegetreden tot het Verdrag in 1976, was de wetgeving aangenomen om uitvoering te geven aan zijn toetreding allesbehalve adequaat. Om aan de tekortkomingen tegemoet te komen werd de Zuid-Afrikaanse wet op arbitrage (Arbitration Act N° 42 van 1965) die de principes van common law incorporeert gewijzigd door de Justice Laws Rationalisation Act N° 18 van 1996 en de General Law Amendment Act N° 49 van 1996. De wijzigingen in de wetgeving werden onder meer gebaseerd op de Model Law on International Commercial Arbitration aangenomen door UNCITRAL van de Verenigde Naties op 21 June 1985. Het biedt een kader waarbinnen internationale arbitrage kan worden uitgevoerd met een minimum aan rechterlijke tussenkomst en een aanzienlijke mate van partijautonomie.

Wanneer partijen overeenkomen om een zaak aan arbitrage voor te leggen zien zij impliciet af van hun recht om de zaak aan een rechter voor te leggen. De rechterlijke bevoegdheid wordt dus in principe (zie evenwel hierboven) uitgesloten (*Amalgamated Kleding en Textile Workers Union v Veldspun (Pty) Ltd 1994 1 SA 162 (A)*).

Zuid-Afrika kent verschillende arbitrage-instituten met elk een eigen arbitrage-reglement en modelclausules:

- The Arbitration Foundation of Southern Africa – AFSA, <http://www.arbitration.co.za>
- The Association of Arbitrators (Southern Africa) – AoA <http://www.arbitrators.co.za/>
- Africa ADR - <http://www.africaadr.com/>

Tegen arbitrale uitspraken kan normaal gezien geen beroep worden aangetekend. Dat is enkel mogelijk als de arbitrage-overeenkomst zelf voorziet in een beroepsmogelijkheid of de partijen achteraf akkoord gaan om de zaak opnieuw voor te leggen.

Een partij die een arbitrale uitspraak heeft in zijn voordeel ontvangen kan bij de rechtbank een exequatur bekomen op grond van Artikel 31 (1) van de Arbitration Act. De rechter kan weigeren exequatur te verlenen als hij van oordeel is dat de arbiter zijn bevoegdheden heeft overschreden, dat er omstandigheden of feiten bestaan waaruit blijkt dat hij partijdig zou kunnen zijn of als de uitspraak iedere rechtsgrond mist.

De keuze voor arbitrage kan contractueel worden vastgelegd in de basisovereenkomst of achteraf, na het ontstaan van het geschil (ad hoc arbitrage).

3 TOEPASSELIJK RECHT

In internationale overeenkomsten moet niet alleen worden onderzocht welke rechtbank (of andere wijze van geschillenbeslechting) bevoegd is in geval van geschil maar ook welke wetgeving de rechten en verplichtingen die partijen niet in hun contract hebben geregeld (of niet mochten regelen) zal beheersen.

Partijen kunnen dit toepasselijke recht in internationale commerciële overeenkomsten doorgaans vrij kiezen maar de keuze van het toepasselijke recht bepaalt niet noodzakelijk welke rechtbank bevoegd is en andersom houdt de keuze van een bevoegde rechtbank ook niet noodzakelijk in dat het recht van het land waar deze rechtbank gevestigd is moet worden toegepast. Om verwikkelingen en de daarbij horende extra kosten en tijdverlies te vermijden, is het meestal niettemin aangewezen om de keuze van de bevoegde rechtbank en het toepasselijke recht op mekaar af te stemmen.

De vrijheid om het recht dat de geldigheid, toepassing en interpretatie regelt naar eigen goeddunken te kiezen is in Zuid-Afrika evenwel niet onbegrensd. Als een Zuid-Afrikaanse rechtbank bevoegd is (of zichzelf bevoegd acht) om een geschil naar zich toe te trekken zal die immers enkel vreemd recht mogen toepassen als dat volgens de verwijzingsregels van het Zuid-Afrikaanse internationaal privaatrecht geoorloofd is. Een aantal Zuid-Afrikaanse wetten sluiten namelijk de toepassing van buitenlands recht uit. Het gaat hier om de traditionele situatie van 'bijzonder dwingend recht' (fiscale wetgeving, strafrecht, arbeidsrecht, procedurerecht, ...). Zo bepaalt de Carriage of Goods by Sea Act 1986 dat de the Hague Rules zoals gewijzigd door the Brussels Protocol 1968 (Hague-Visby Rules) van toepassing zijn op connossementen vanuit een Zuid-Afrikaanse haven.

Terwijl Zuid-Afrikaanse rechtbanken een grote mate van discretionaire bevoegdheid hebben om te beoordelen of zij zich neerleggen bij een forumbeding waarbij een buitenlandse rechtbank bevoegd werd verklaard, zullen Zuid-Afrikaanse rechtbanken doorgaans wel de rechtskeuze van partijen erkennen. Dat kan tot moeilijke situaties aanleiding geven waarbij de rechter een hem onbekend recht moet toepassen.

Bijkomend probleem is dat Zuid-Afrika – zoals het verenigd Koninkrijk – niet is toegetreten tot het Weens Koopverdrag. Dit verdrag (Verdrag der Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken van 11 april 1980 (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods – CISG) wordt wereldwijd momenteel door 79 landen, waaronder België, toegepast en regelt zaken zoals de totstandkoming, de verplichtingen van koper en verkoper, conformiteit, vrijwaring, rechtsmiddelen in geval van niet-nakoming, risico-overgang, enz. Voor al deze elementen moet dus niet meer worden teruggegrepen naar – minstens voor één der partijen – onbekend nationaal recht.

Partijen kunnen het verdrag niettemin contractueel van toepassing verklaren. Bovendien geldt het verdrag niet alleen voor internationale koopovereenkomsten gesloten tussen partijen in verdragsstaten maar ook wanneer volgens de regels van het internationaal privaatrecht het recht van een verdragsstaat van toepassing is. Dat wil zeggen dat een koopovereenkomst tussen een Belgische verkoper en een koper uit Zuid-Afrika (tenzij de partijen het verdrag uitdrukkelijk uitsluiten) ook onder het Weens Koopverdrag valt als partijen kiezen voor toepassing van Belgisch recht.

4 NUTTIGE LINKS

- De website van de Zuid- Afrikaanse douaneadministratie (The South African Revenue Service [SARS]: <http://www.sars.gov.za/Pages/default.aspx>
- The Department of Trade and Industry (DTI): <http://www.thedti.gov.za>
- The International Trade Administration Commission of South Africa; <http://www.itac.org.za/>
- Southern African Customs Union (SACU): <http://www.sacu.int/index.php>

Andere interessante internetbronnen met informatie over de Zuid Afrikaanse invoerreglementering zijn:

- Een rechtstreekse link naar de relevante douane wetgeving: <http://tools.sars.gov.za/WebTools/LNB/sarsLegislation.asp>
- Deze webpagina verzamelt informatie over de participatie van Zuid- Afrika in de WHO, aangaande de Zuid- Afrikaanse douane- en handelspolitiek: http://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/south_africa_e.htm
- Een algemene site die toegang verleent tot alle Zuid Afrikaanse wetgeving sinds 1994, en links naar andere websites van de overheid: <http://www.gov.za>
- Ambassade van Zuid-Afrika, Brussels: <http://www.southafrica.be/>
- Ambassade van België in Zuid-Afrika, Pretoria: <http://www.diplomatie.be/pretorian/>

Voor informatie over het Zuid - Afrikaans burgerlijk en handelsrecht kan men ook terecht op:

- South African Government Information: www.polity.org.za
- Parliament of South Africa: www.parliament.gov.za
- Portaalpagina met links naar tal van Zuid-Afrikaanse wetten: <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/oeur/lxwezaf.htm>
- Het Grondwettelijk Hof is het hoogste gerechtshof in Zuid-Afrika: <http://www.concourt.co.za>
- The Supreme Court of appeal: <http://wwwserver.law.wits.ac.za/sca/index.php>
- The Competition commission (mededinging): <http://www.compcom.co.za>
- voor mededingingszaken die zijn doorverwezen door de Competition Commission: <http://www.comptrib.co.za>

- Het officiële maandblad van de orde van advocaten in Zuid-Afrika: <http://www.derebus.org.za>
- The southern African legal information Institute (SAFLII) (gratis): <http://www.saflii.org.za>
- Portaal voor online juridische diensten met juridische informatie online (niet alle inhoud is gratis): <http://www.legalcity.net/Index.cfm?fuseaction=about.us>
- Butterworths Uitgevers en M-Web bieden juridische online-informatie aan (betalend): <http://www.legalnet.co.za/>
- The government gazette van Zuid-Afrika in searchable pdf (betalend): <http://www.greengazette.co.za/>
- The Law Publisher publiceert en becommentarieert de rapporten van Zuid-Afrikaanse rechterlijke uitspraken van belang voor bedrijfsjuristen en zakenmensen: <http://www.lawpublisher.co.za>
- Portaal met links naar Zuid-Afrikaanse wetgeving, Zuid-Afrikaanse juridische overheden, advocaten, juridische publicaties enz. : <http://www.worldlii.org/catalog/259.html>
- Verwijspagina op de website 'Doing Business' van de Wereldbank met onder South-Africa links naar een groot aantal Zuid-Afrikaanse wetteksten die voor de internationale handel relevant zijn: <http://www.doingbusiness.org/LawLibrary/>

Andere interessante internetbronnen

- Statistics South Africa voor een overzicht van de officiële Zuid-Afrikaanse statistieken: www.statssa.gov.za
- CIA World Factbook, Kies bij Country Listings het gewenste land, waarna u indicatoren (vooral cijfergegevens) krijgt over de geografie, economie, politiek e.d. U kunt hier ook nalezen of het betreffende land betrokken is

in internationale conflicten: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sf.html

- South African Institute of Race Relations met o.a. statistische informatie over de bevolkingssamenstelling: www.sairr.org.za

Kamers van Koophandel en verenigingen

- Chamber of Commerce and Industry – Johannesburg <http://www.jcci.co.za>
- Durban Chamber of Commerce and Industry: <http://www.durbanchamber.co.za>
- Port Elizabeth Regional Chamber of Commerce and Industry: <http://www.percci.co.za/>
- South African Chamber of Business: <http://www.sacob.co.za>
- The Chemical and Allied Industries' Association: <http://www.caia.co.za/>
- South African Security Industry Associations: <http://www.security.co.za/associations.asp>
- Nuclear Industry Association: <http://www.niasa.co.za/>

Openbare aanbestedingen/Tenders

- <http://www.westerncape.gov.za/tenders/>
- <http://www.dst.gov.za/index.php/tenders-bids-quotes>

Kranten

- Daily Mail & Guardian www.mg.co.za
- Financial Mail www.fm.co.za
- Business Day www.bday.co.za
- <http://www.onlinenewspapers.com/sa.htm>
- <http://www.iol.co.za/>
- <http://afrikaans.news24.com/> (Afrikaans)
- <http://www.w3newspapers.com/south-africa/magazines/> (magazines)
- Zuid-Afrikaanse krant Mbendi Deze website geeft informatie over alle Afrikaanse landen www.mbendi.co.za
- 46 Zuid- Afrikaanse e-journals (open source): <http://www.sabinet.co.za/?page=open-access-journals>

NOTA

NOTA

Flanders Investment & Trade

Gaucheretstraat 90

1030 Brussel

☎ +32 2 504 87 11

www.flandersinvestmentandtrade.be

Brussel Invest & Export

Louizalaan 500, bus 4

1050 Brussel

☎ +32 2 800 40 00

www.brusselinvestexport.be

Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers

Sainteletteplein 2

1000 Brussel

☎ +32 2 421 82 11

www.wallonia-export.be

Agentschap voor Buitenlandse Handel

Montoyerstraat 3

1000 Brussel

☎ +32 2 206 35 11

www.abh-ace.be

Flanders Investment & Trade
Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen

BRUSSEL
invest & export

Wallonia.be

EXPORT
INVESTMENT

agentschap voor
buitenlandse handel

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: MARC BOGAERTS

AUTEUR: KATRIEN VAN LOOKE

GRAFISCHE VORMGEVING EN UITVOERING: CIBLE COMMUNICATION
(WWW.CIBLE.BE)

GEDRUKT OP PAPIER MET EEN FSC-LABEL

DEZE STUDIE IS OOK BESCHIKBAAR OP DE WEBSITE VAN
HET AGENTSCHAP VOOR BUITENLANDSE HANDEL: WWW.ABH-ACE.BE

Hoewel alles in het werk werd gesteld om nauwkeurige en actuele informatie te geven, kunnen noch het Agentschap voor Buitenlandse Handel, noch zijn partners (Flanders Investment and Trade, Brussel Invest & Export en Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers) verantwoordelijk worden gesteld voor fouten, weglatingen en leugenachtige verklaringen. Ze kunnen evenmin verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik of de interpretatie van de informatie in deze studie. Deze studie heeft niet de bedoeling advies te verstrekken.

DATUM VAN PUBLICATIE: SEPTEMBER 2013